

1951

ΤΕΥΧΟΣ 8 / 2009

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ

το φυλλαράκι

Περιβαλλοντικές εναισθησίες

Φύση • Γνώση • Προστασία

το φυλλαράκι

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ (ΕΕΠΦ)

Νίκης 20, 105 57, Τηλ: 210-3224 944, Fax: 210-3225 285

Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο: education@eepf.gr, Ιστοθέση: www.eepf.gr

Η Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης (ΕΕΠΦ) είναι η παλαιότερη περιβαλλοντική Μη Κυβερνητική Οργάνωση στην Ελλάδα. Ιδρύθηκε το 1951. Έχει ως αποστολή της να ενημερώνει και να ευαισθητοποιεί, τόσο τους Έλληνες, όσο και αυτούς που αγαπούν την Ελλάδα, για τη φυσική κληρονομιά της χώρας μας και να δραστηριοποιείται για την προστασία της.

Η ΕΕΠΦ συνετέλεσε στη δημιουργία των περισσότερων Εθνικών Δρυμών και πολλών άλλων προστατευομένων φυσικών περιοχών, καθώς και στην υπογραφή από τη χώρα μας της Συνθήκης του Ramsar για την προστασία των υγροτόπων. Πρωτοστάτησε, επίσης, στις προσπάθειες προστασίας απειλούμενων ειδών, όπως η Μεσογειακή φώκια, η Αρκούδα και η Θαλάσσια χελώνα.

Για το έργο της έχει τιμηθεί από την Ακαδημία Αθηνών, το Συμβούλιο της Ευρώπης και το Ίδρυμα Ford.

Δραστηριοποιείται σήμερα σε τέσσερις άξονες: περιβαλλοντική εκπαίδευση, προγράμματα προστασίας της Φύσης, παρεμβατική προστασία και γενικότερη ευαισθητοποίηση του κοινού.

Η ΕΕΠΦ διοικείται από 10μελές Διοικητικό Συμβούλιο, που εκλέγεται στην ετήσια Γενική Συνέλευση από τα μέλη της.

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ 3 €

Στα συμμετέχοντα σχολεία στα προγράμματα της ΕΕΠΦ, στους Υπεύθυνους Π.Ε. των Νομών, στα ΚΠΕ και τις Εθελοντικές Ομάδες, διατίθεται δωρεάν

Συντακτική Επιτροπή έκδοσης:

Πρόεδρος:

Μαρία Ρουσομουστακάκη

Μέλη:

Αλίκη Βαβούρη

Αλέξια Νικηφοράκη

Διονυσία Παπαδοπούλου

Σταμάτης Σκαμπαρδώνης

Γεωργία Φέρμελη

Κλεοπάτρα Χατζηκώστα

Γραμματεία:

Μαρία-Ιωάννα Κουτσουδάκη

Εκδότης-Υπεύθυνος ύλης:

Μαρία Ρουσομουστακάκη

Επιμέλεια:

Μαρία Ρουσομουστακάκη, Αλίκη Βαβούρη

Καλλιτεχνική Επιμέλεια:

Άννα Κατσουλάκη

Παραγωγή-Εκτύπωση

Γραφικές Τέχνες ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ Α.Ε.

Ιδιοκτήτης:

Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης (ΕΕΠΦ)

Περιεχόμενα

■ Editorial	1
■ Συνέδριο της Ελληνικής Εταιρίας Προστασίας της Φύσης: «Η φυσική κληρονομιά μας - Αξία και Προστασία»	2
■ Γνωρίζοντας τα φύκη	4
■ Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Τροιζηνίας – Μεθάνω	11
■ «Οικολογικά Σχολεία»: Ετήσια Συνάντηση Εθνικών Χειριστών του Δικτύου Π.Ε.	14
■ «Φύση χωρίς Σκουπίδια»: 2ο Πανελλήνιο Μαθητικό Συνέδριο	16
■ Δράσεις του Γραφείου Π.Ε. της Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Β' Αθήνας	22
■ «Νέοι Δημοσιογράφοι για το Περιβάλλον»	25
■ «Οι Πράσινες Γωνιές της Γειτονιάς μου στην Αγία Παρασκευή»	26
■ «Μαθαίνω για τα Δάση»	29
■ Έκθεση Ιδρύματος Ευγενίδου	30
■ Βιβλιοπαρουσίαση	31

Ήθελα να σου θυμίσω ότι...

Ήθελα να σου θυμίσω ότι

Ο μισός πληθυσμός της Γης ζει με λιγότερα από δύο δολάρια την ημέρα. Από αυτούς τους πολύ φτωχούς ανθρώπους, εκατομμύρια πεθαίνουν από έλλειψη τροφής και ασθένειες. Οι μισοί από αυτούς είναι παιδιά ηλικίας μικρότερης των 5 ετών.

Περίπου το 15% των κατοίκων των μη ανεπτυγμένων χωρών υποφέρει από υποσιτισμό. Περίπου το 15% των κατοίκων των ανεπτυγμένων χωρών υποφέρει από υπερσιτισμό.

Το 1/2 του παγκόσμιου πληθυσμού ζει στα όρια της φτώχειας. Από την άλλη πλευρά, ένα μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού της Γης έχει αναπτύξει πρότυπα υπερκατανάλωσης, σπατάλης και απόρριψης υλικών.

Άλλοι πετούν, άλλοι πεινούν.

Ήθελα να σου θυμίσω ότι

Υπάρχουν συμφωνίες του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (Ο.Η.Ε.) για τα ανθρώπινα δικαιώματα, όπως:

- Η Παγκόσμια Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (10 Δεκεμβρίου 1948).
- Το Διεθνές σύμφωνο για την κατάργηση των φυλετικών διακρίσεων οιασδήποτε μορφής (1965).
- Το Διεθνές σύμφωνο για τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτισμικά δικαιώματα (1966).
- Το Διεθνές σύμφωνο για τα αστικά και πολιτικά δικαιώματα (1966).

- Η Σύμβαση για την κατάργηση κάθε είδους διακρίσεων εις βάρος των γυναικών (1979).
- Η Σύμβαση για την κατάργηση των βασανιστηρίων και κάθε άλλης μορφής απάνθρωπης ή ταπεινωτικής συμπεριφοράς ή ποινής (1984).
- Η Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού (1989).

Κι όμως ακόμα υπάρχουν άνθρωποι που υποφέρουν επειδή κάποιος δε σέβεται τα δικαιώματά τους.

Ήθελα να σου θυμίσω ότι

Τα μεγάλα περιβαλλοντικά προβλήματα όπως το φαινόμενο του θερμοκηπίου και οι κλιματικές αλλαγές, η εξασθένιση της στιβάδας του όζοντος, η ρύπανση αέρα, νερού, εδάφους, η εξάντληση των μη ανανεώσιμων πόρων, η ερημοποίηση, δεν είναι ψέματα.

Μπορούμε να κάνουμε κάτι για να τα περιορίσουμε...

Ήθελα να σου θυμίσω ότι

Χρησιμοποιούμε πολύ τις μη ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Το πετρέλαιο σε λίγα χρόνια τελειώνει. Το οικολογικό μας αποτύπωμα, δηλαδή ο αντίκτυπος των δραστηριοτήτων μας στο περιβάλλον, συνεχώς μεγαλώνει. Αν συνεχίσουμε να σπαταλούμε υλικά και ενέργεια, με το σημερινό ρυθμό, ούτε τρεις πλανήτες σαν το δικό μας δε μας φτάνουν.

Κι όμως μπορούμε να πάρουμε ενέργεια από πηγές που δεν εξαντλούνται ποτέ. Ο ήλιος, ο άνεμος, το νερό, το ζεστό εσωτερικό της Γης, μπορούν να μας δίνουν ενέργεια πάντα. Μπορούμε να περιορίσουμε και τη σπατάλη.

Ήθελα να σου θυμίσω ότι

Η βιοποικιλότητα μειώνεται. Είδη εξαφανίζονται κάθε μέρα και ο πλανήτης μας γίνεται φτωχότερος.

Κι όμως ο άνθρωπος έχει την ευθύνη να φροντίσει τα υπόλοιπα πλάσματα της Γης, όχι να τα εξαφανίσει.

Ευτυχώς, το 1992, στο Ρίο ντε Τζανέιρο περισσότερα από 150 κράτη υπέγραψαν τη «Σύμβαση για τη Βιολογική Ποικιλότητα», που αποτελεί μια από τις κυριότερες προσπάθειες, σε παγκόσμια κλίμακα, δημιουργίας προγράμματος για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας.

Ήθελα να σου θυμίσω ότι

Η στεριά γίνεται μικρότερη είτε το κύμα ξεπλένει ένα σβώλο χώμα μπροστά από το σπίτι σου είτε μπροστά από το σπίτι κάποιου που ζει στην άλλη άκρη της Γης.

ΜΑΡΙΑ ΡΟΥΣΣΟΜΟΥΣΤΑΚΑΚΗ

Πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρίας Προστασίας της Φύσης

Η ΦΥΣΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΜΑΣ / ΑΞΙΑ-ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Πανελλήνιο συνέδριο και έκθεση
της Ελληνικής Εταιρείας Προστασίας της Φύσης
ΑΘΗΝΑ • 6-8 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2009
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

Το **Συνέδριο** και η **Έκθεση** αφορούν Χλωρίδα, Πανίδα, Οικοσυστήματα, Χερσαίο και Θαλάσσιο περιβάλλον, Γεωλογία, Παλαιοντολογία, Προβλήματα του ελληνικού χώρου που σχετίζονται με τη Βιοποικιλότητα, την Προστασία χλωρίδας, πανίδας, βιοτόπων.

ΣΚΟΠΟΣ

- Να παρουσιαστεί η Παλαιοντολογική, Γεωλογική εξέλιξη του Ελληνικού χώρου, η υπάρχουσα κατάσταση στην Ελλάδα σήμερα, η ποικιλία οικοσυστημάτων, φυτών, ζώων, η βιοποικιλότητα αλλά και η γεωποικιλότητα της Ελλάδας.
- Να αναδειχθεί η αξία της φυσικής κληρονομιάς μας.
- Να παρουσιαστούν οι σύγχρονες απειλές και τα προβλήματα της ελληνικής φύσης, τα απειλούμενα είδη της Ελλάδας.
- Να παρουσιαστούν τα μέτρα προστασίας της βιοποικιλότητας της Ελλάδας.

ΣΤΟΧΟΣ

- Η πληροφόρηση του κόσμου ώστε να εκτιμήσει το φυσικό πλούτο της χώρας μας.
- Η διέγερση του ενδιαφέροντος και η ευαισθητοποίηση του κόσμου για να προστατέψει το φυσικό περιβάλλον της Ελλάδας και να το παραδώσει στην ίδια αν όχι σε καλύτερη κατάσταση, στις επόμενες γενιές.

ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΘΕΣΗΣ:

Παρασκευή 6 Φεβρουαρίου, ώρα 14.00 - 21.00

Σάββατο 7 Φεβρουαρίου, ώρα 9.00 - 21.00,

Κυριακή 8 Φεβρουαρίου, ώρα 9.00-13.00.

Προσκεκλημένοι ομιλητές, –επισημότες και ειδικοί ερευνητές– θα απευθυνθούν στο ευρύ κοινό, με σύντομες ομιλίες-παραστάσεις. Η Έκθεση θα περιλαμβάνει εκτός από τα κλασικού τύπου εκθέματα (δισδιάστατα και τρισδιάστατα), και προβολές DVD, CD rom. Θα γίνουν παρουσιάσεις φωτογραφικού, ψηφιακού κ.ά. υλικού με θέματα από την Ελληνική Φύση.

Το Συνέδριο και η Έκθεση θα είναι ελεύθερα για το κοινό

Πληροφορίες: Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης • Νίκης 20, 105 57 Αθήνα
• Τηλ. 210 3224944 Fax: 210 3225285 • Ιστοθέση: www.eepf.gr • e-mail: hspn@hol.gr

Η ΦΥΣΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΜΑΣ ΑΞΙΑ-ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ & ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΚΑΙ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ
ΑΘΗΝΑ • 6-8 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2009 • ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης
Νίκης 20, Αθήνα, 10557 Τηλ. 210 3224944 Fax: 210 3225285
www.eepf.gr • e-mail: hspn@hol.gr

ΚΟΙΝΩΝΙΑ
onap

Πανελλήνιο Συνέδριο «Η Φυσική Κληρονομιά μας. Αξία - Προστασία»

Παρασκευή 6 Φεβρουαρίου 2009

14.30-15.00 Προσέλευση

15.00-15.40 Έναρξη Συνεδρίου, Χαιρετισμοί

15.40-18.00 1η Συνεδρία
Προεδρείο: **Κ. Θάνος, Κ. Χατζημπίρος**

15.40-16.00 «Η Ελλάδα μέσα από εικόνες», **Ν. Πέτρου**
16.00-16.40 «Παλαιογεωγραφική εξέλιξη της Ελλάδας»,
Μ. Δερμιτζάκης

16.40-17.00 «Η εξέλιξη της παλαιοχλωρίδας στον ελληνικό χώρο
και η παλαιοκλιματική σημασία της», **Ε. Βελιτζέλος**

17.00-17.20 «Οι πατέρες της Βιολογίας ήταν Έλληνες»,
Β. Κιόρτζης

17.20-18.00 «Η ελληνική χλωρίδα στην αρχαιότητα», **Δ. Φοίτος**

18.00-18.30 Διάλειμμα Καφέ

18.30-20.30 2η Συνεδρία
Προεδρείο: **Κ. Γεωργίου, Α. Λεγάκης**

18.30-18.50 «Φυτά και βότανα των ελληνικών μύθων»,
Ν. Ψιθάκης

18.50-19.10 «Τουρισμός και φύση», **Γ. Μιχαήλ**

19.10-19.30 «Τα χερσαία οικοσυστήματα της Ελλάδας:
κατάσταση και απειλές», **Μ. Αριανούτσου**

19.30-19.50 «Το Δίκτυο NATURE 2000 στην Ελλάδα»,
Π. Δημόπουλος

19.50-20.10 «Φορείς Διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών»,
Κ. Χατζημπίρος

20.10-20.30 «Στρατηγικές διατήρησης-μικροσποθέματα φυτών»,
Κ. Θάνος

09.30-09.50 «Η εξέλιξη του ανθρώπου στην Ελλάδα», **Σ. Μανώλης**

09.50-10.10 «Υπόγειος Κόσμος: Η αθέατη φυσική κληρονομιά
της Ελλάδας», **Κ. Παραγμαμιόν**

10.10-10.30 «Γεωπόρκα: Προστασία της Γεωλογικής Κληρονομιάς
και Αειφόρος Ανάπτυξη», **Γ. Φέρμελη**

10.30-10.50 «Ορειβάσια και φύση», **Α. Χωματάς**

10.50-11.30 Διάλειμμα Καφέ

11.30-13.30 2η Συνεδρία
Προεδρείο: **Μ. Θεσσαλού, Γ. Χανδρινός**

11.30-12.10 «Αιγία μια θάλασσα ζωής», **Μ. Δασενάκης**

12.10-12.30 «Η ποικιλότητα των Τοπίων και των Χερσαίων
Οικοσυστημάτων της Ελλάδας», **Δ. Καζάνης**

12.30-12.50 «Περί ελληνικών υγροτόπων ιστόρηση», **Φ. Περγαντής**

12.50-13.10 «Νησίδες Αιγαίου και πουλιά», **Κ. Παπακωνσταντίνου**

13.10-13.30 «Η φύση στις πόλεις», **Μ. Γκαϊτίλιχ**

13.30-15.30 Διοκοπή

15.30-17.10 3η Συνεδρία
Προεδρείο: **Μ. Αριανούτσου, Μ. Μυλωνάς**

15.30-15.50 «Ένα νέο «Κόκκινο» Βιβλίο για την ελληνική
χλωρίδα», **Γ. Καμάρη**

15.50-16.10 «Το «Κόκκινο» Βιβλίο της χλωρίδας της Κύπρου»,
Κ. Γεωργίου

16.10-16.30 «Ορχιδέες, οι «κυρίες» της ελληνικής χλωρίδας»,
Σ. Τσιφτσής

16.30-16.50 «Μακροφύκη: Γνώση – Αξία – Προστασία»,
Χ. Κατσαρός

16.50-17.10 «Η εξέλιξη της ελληνικής Πανίδας», **Μ. Μυλωνάς**

17.10-17.40 Διάλειμμα Καφέ

17.40-19.20 4η Συνεδρία
Προεδρείο: **Χ. Κατσαρός, Κ. Παπακωνσταντίνου**

17.40-18.00 «Τα ιχθυοσποθέματα του Αιγαίου», **Κ. Καπρίης**

18.00-18.20 «Τα ψάρια των γλυκών νερών της Ελλάδας»,
Ι. Λεονάρδος

18.20-18.40 «Ερπετά της Ελλάδας και της Κύπρου», **Μ. Δημάκη**

18.40-19.00 «Κόκκινο Βιβλίο»: Τα πουλιά, **Γ. Χανδρινός**

19.00-19.20 «Οι φυσιότιπες της Ελλάδας-Ζώντες κατά μήκος
της Τάφρου», **Α. Φραντζής**

Κυριακή 8 Φεβρουαρίου 2009

09.00-09.30 Προσέλευση

09.30-11.30 1η Συνεδρία
Προεδρείο: **Ν. Πέτρου, Μ. Γκαϊτίλιχ**

09.30-09.50 «Λύκος, τσακάλι, αρκούδα», **Γ. Γιαννίτος**

09.50-10.10 «Τα έντομα της Ελλάδας», **Α. Λεγάκης**

10.10-10.30 «Περιήγηση στο Μικρόκοσμο», **Μ. Ρουσσουμουστακάκη**

10.30-10.50 «Μανιτάρια της Ελλάδας. Ποικιλότητα,
σημασία, προστασία», **Ζ. Γκόκου**

10.50-11.10 «Νομοθεσία προστασίας περιβάλλοντος:
για σύντομη αποτίμηση», **Γ. Πολίτης**

11.10-11.30 Διάλειμμα Καφέ

11.30-13.00 2η Συνεδρία
Προεδρείο: **Α. Νικηφοράκη, Α. Κόλλας**

11.30-11.50 «Αιολικά Πάρκα, τα υπέρ και τα κατά», **Σ. Κάππας**

11.50-12.10 «Ερμηνεία Περιβάλλοντος», **Σ. Αδμαντιάνου**

12.10-12.30 «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση», **ΥΠΕΠΘ**

12.30-12.50 «Προγράμματα Π.Ε. της ΕΕΠΦ», **Α. Νικηφοράκη**

12.50-13.00 Σύνοψη, Συμπεράσματα, **ΕΕΠΦ**

Τέλος Συνεδρίου

Σάββατο 7 Φεβρουαρίου 2009

09.00-09.30 Προσέλευση

09.30-10.50 1η Συνεδρία

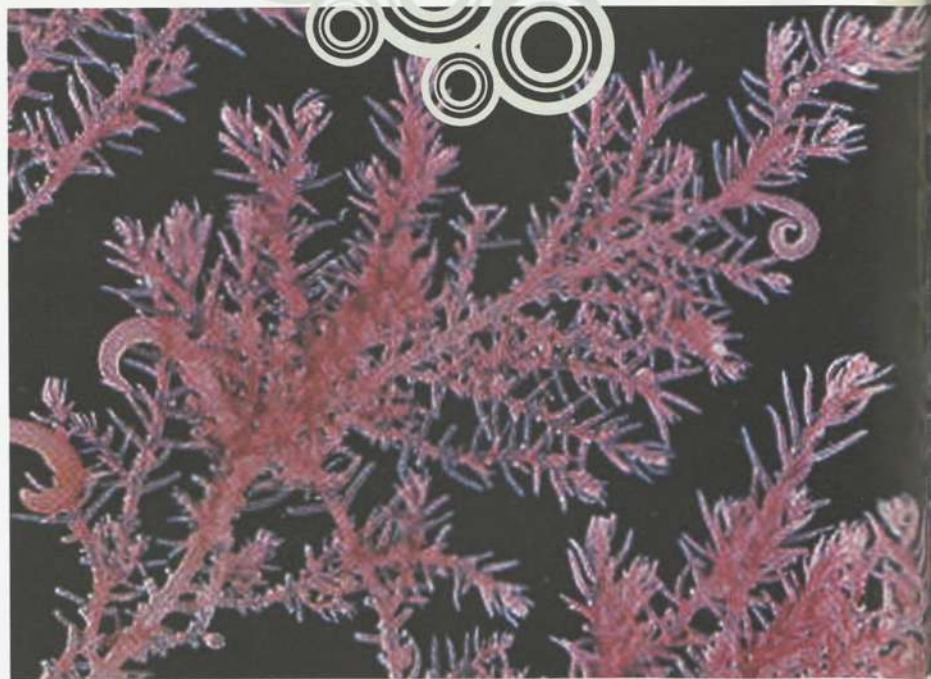
Προεδρείο: **Μ. Ρουσσουμουστακάκη, Μ. Δασενάκης**

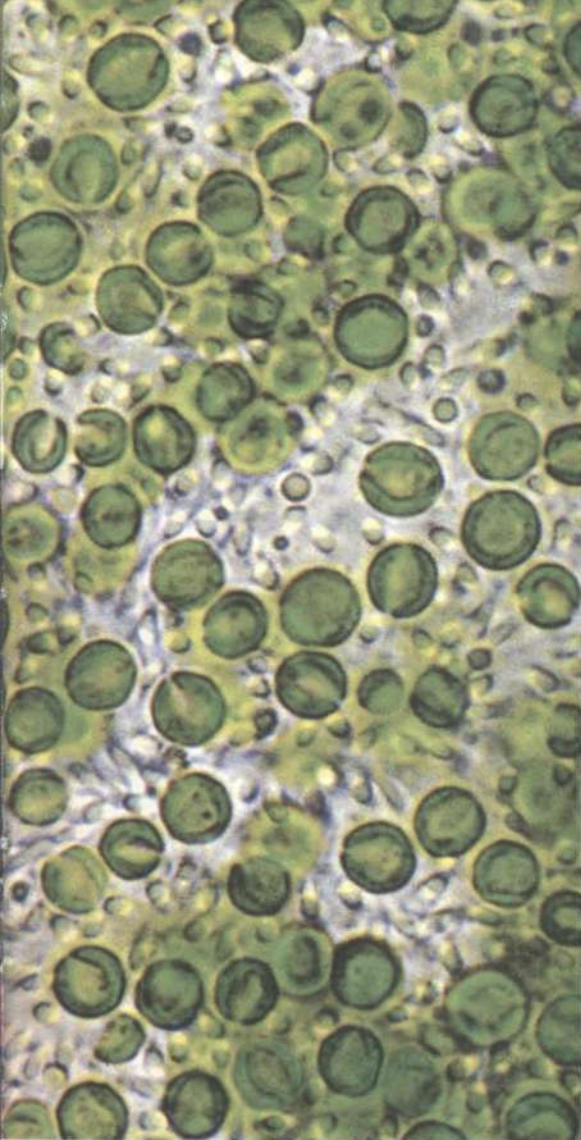
Παρόληψη με το Συνέδριο λειτουργεί στην Αίθουσα Κόντογλου, Έκθεση, που παρουσιάζει, εκτός από τα σχετικά με το αντικείμενο του Συνεδρίου, κληρονομικά υλικά, προβολές DVD και CD rom, φωτογραφικό και άλλα υλικά.

Γνωρίζοντας τα φύκη

Τα φύκη (ενικός = το φύκος, alga, πληθυντικός = τα φύκη, algae), είναι φωτοσυνθετικοί φυτικοί οργανισμοί που διακρίνονται από τα ανώτερα φυτά λόγω του ότι δε διαθέτουν βλαστούς, φύλλα, ρίζες, δε σχηματίζουν άνθη ή καρπούς, σπέρματα (παρά μόνο σπόρια). Αντίθετα, έχουν πρωτόγονη οργάνωση, πολύ απλή στις κατώτερες ταξινομικά ομάδες και πιο πολύπλοκη στις ανώτερες. Ορισμένα έχουν πολύπλοκους βιολογικούς κύκλους (κύκλους ζωής) και συμμετέχουν στους βιο-γεω-χημικούς πλανητικούς κύκλους των στοιχείων αζώτου (N), άνθρακα (C), φωσφόρου (P), οξυγόνου (O) και θείου (S) αλλά και στη συγκρότηση - λειτουργία βιοκοινωνιών στο υδάτινο περιβάλλον παρουσιάζοντας ουσιαστικό ενδιαφέρον από οικολογικής σκοπιάς. Στα ελληνικά ο όρος είναι «φύκη» και όχι «άλγες» όπως αναφέρονται σε μερικά έντυπα. Παράγουν το 60% του οξυγόνου που απελευθερώνεται στην ατμόσφαιρα και όμως οι περισσότεροι από εμάς τα αγνοούμε παντελώς!

Ροδοφύκη

Chlorella

Από πλευράς μορφολογίας υπάρχει εξαιρετική ποικιλία. Υπάρχουν απλές μονοκύτταρες μορφές, αποικιακές, μικροσκοπικές, νηματοειδείς έως πολύπλοκες διακλαδισμένες ή όχι. Υπάρχουν φύκη μικροσκοπικά, αόρατα με γυμνό μάτι, όπως για παράδειγμα αυτά που συμμετέχουν στο φυτοπλαγκτόν και αποκαλούνται συνολικά Μικροφύκη. Μικροσκοπικά είναι τα Διάτομα, τα Πυρροφύκη (ή Δινομαστιγώτα), αρκετά Χλωροφύκη, λίγα Ροδοφύκη και μερικές λιγότερο γνωστές ομάδες. Μια ιδιαίτερη ομάδα είναι τα προκαρυωτικά Κυανοφύκη (όλες οι υπόλοιπες ομάδες φυκών ανήκουν στους ευκαρυωτικούς οργανισμούς), που σήμερα ταξινομούνται στα φωτοσυνθετικά βακτήρια αλλά αναφέρονται συχνά και ως Κυανοφύκη, ιδιαίτερα όσα χρησιμοποιούνται στη διατροφή και στην κοσμετολογία.

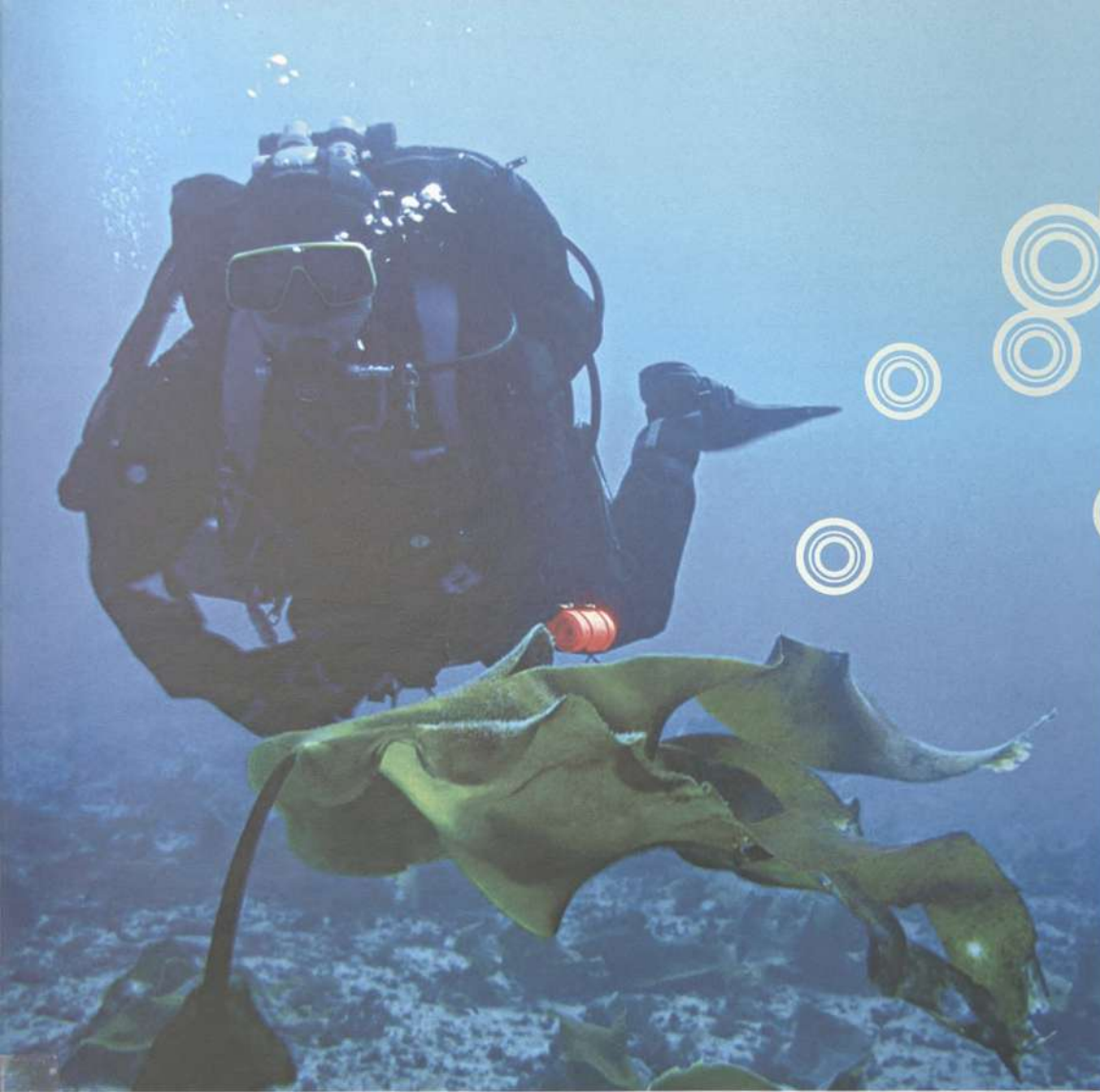
Τα Μακροφύκη, διαθέτουν το θαλλό -το τμήμα τους που είναι ορατό σ' εμάς-, είναι φανερά με γυμνό μάτι ή είναι μεγάλης διαστάσεων που φθάνουν αρκετά μέτρα μήκος. Αντιπροσώπους τους συναντάμε κυρίως στα Φαιοφύκη, στα Ροδοφύκη και λιγότερο στα Χλωροφύκη.

Τα φύκη, είναι σχετικώς απλά φυτά, τα

οποία συνέβαλαν στη διατήρηση των ατμοσφαιρικών συνθηκών που επέτρεψαν τη δική μας εμφάνιση (μόλις πριν από 100.000 χρόνια). Τα πρώτα Κυανοφύκη, όπως διαπιστώθηκε από απολιθώματα, εμφανίστηκαν στη Γη πριν από περίπου 3,5 δισεκατομμύρια χρόνια. Ήταν δηλαδή οι πρώτοι φωτοσυνθετικοί οργανισμοί που αναπτύχθηκαν στη Γη. Έπαιξαν βασικό ρόλο στον εμπλουτισμό της γήινης ατμόσφαιρας με οξυγόνο, απαραίτητη προϋπόθεση για την εξέλιξη της ζωής σε ανώτερες και πολυπλοκότερες μορφές. Οι επιστήμονες έχουν περιγράψει περί τα 25.000 είδη φυκών, ενώ ο αριθμός των ειδών που παραμένει

Ulva

Laminaria

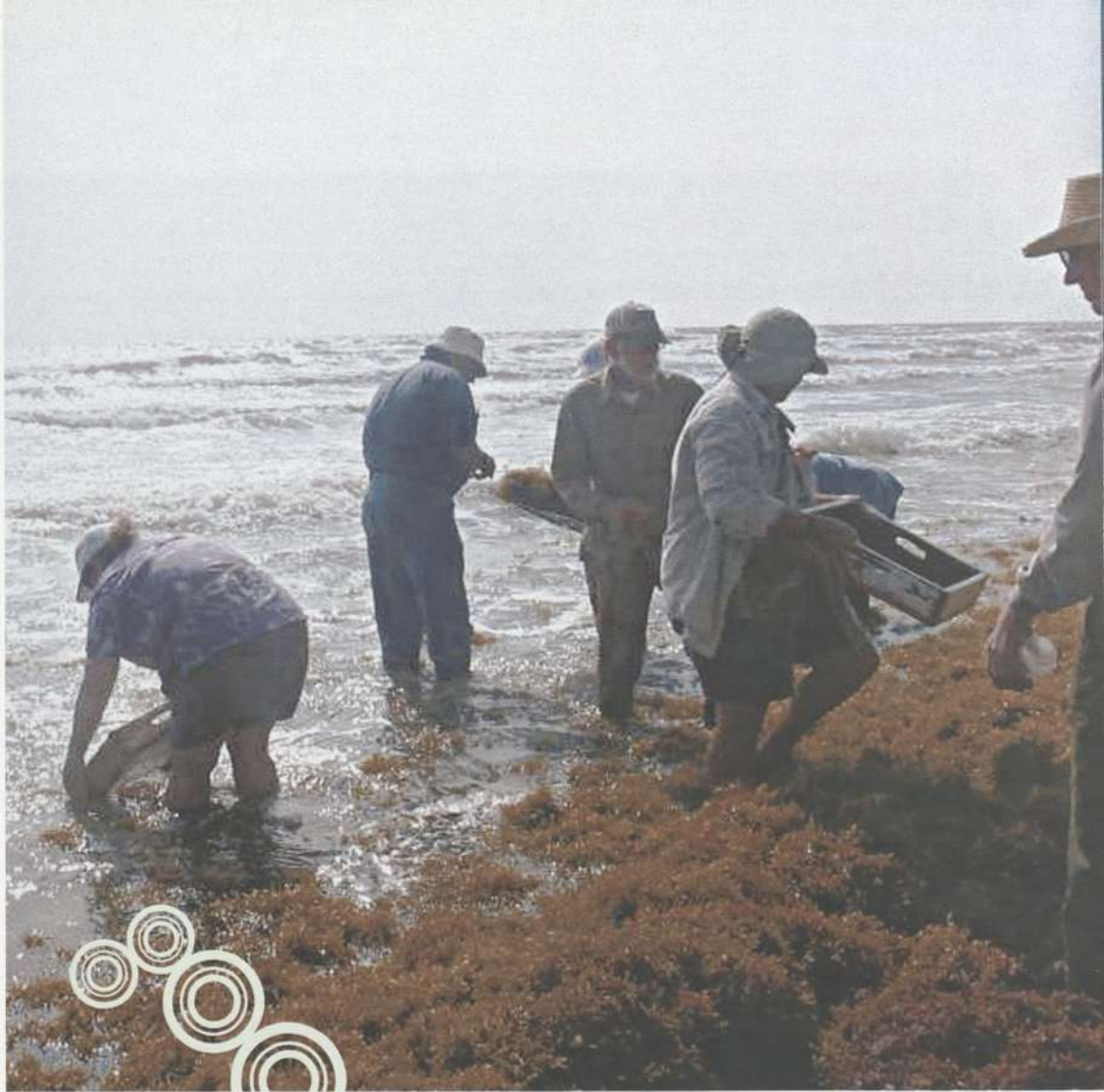
να μελετηθεί υπολογίζεται ότι ξεπερνά τις 250.000!

Τα φύκια διαφέρουν πολύ από τα Σπερματόφυτα, τόσο από τα χερσαία όσο και από τα θαλασσινά, αυτά που οι περισσότεροι από εμάς από άγνοια τα αποκαλούμε «φύκια». Μην μπερδεύουμε τα θαλάσσια Αγγειόσπερμα με τα φύκια. Τα Αγγειόσπερμα, δηλαδή τα ανώτερα ανθοφόρα φυτά, επικρατούν στη χέρσο, αλλά στη θάλασσα δεν υπάρχει ποικιλία ειδών. Η Ποσειδωνία (*Posidonia*), η Κυμοδόκη (*Cymodocea*), η Ζωστέρα (*Zostera*) είναι από τα πιο γνωστά γένη. Τα λίγα όμως γένη και είδη τους είναι δυνατόν να σχηματίζουν μεγάλες αναπτύξεις στο βυθό της θάλασσας, τα «θαλασσινά λιβάδια». Είναι πολύ σημαντικά για τη ζωή της θάλασσας καθώς σταθεροποιούν τον αμμώδη ή ιλύωδη πυθμένα, προσφέρουν καταφύγιο σε πολλούς οργανισμούς και βέβαια αποτελούν βασική τροφή για τους φυτοφάγους οργανισμούς.

Τα φύκια είναι παντού, σε θάλασσες, λίμνες, ποταμούς, αλλά και σε βράχους και κορμούς δένδρων που βρέχονται. Πρόκειται για υδρόβιους ή ημιυδρόβιους οργανισμούς με σχετικά απλή οργάνωση και μεγάλη ποι-

κιλομορφία. Τα είδη φυκών τα οποία συγκλίνουν το μεγαλύτερο βάρος της παραγωγής οξυγόνου, είναι τα μικροσκοπικότερα εξ αυτών τα οποία συνολικά ονομάζουμε πηλαγκτόν.

Με τον όρο πηλαγκτόν (*plankton*) νοούνται όλοι εκείνοι οι μικροσκοπικοί κατά κανόνα οργανισμοί που πλανώνται, δηλαδή ζουν μεταφερόμενοι παθητικά, μέσα στις θάλασσες, στις λίμνες και σε άλλες, μεγάλες μάζες, νερού. Όσοι είναι αυτότροφοι, δηλαδή μπορούν να παράγουν μόνοι τους ενέργεια και οξυγόνο χρησιμοποιώντας την ηλιακή ενέργεια και ανόργανα υλικά από το νερό μέσα στο οποίο ζουν, λειτουργούν όπως ακριβώς και τα μεγάλα φυτά της θάλασσας αλλά και της ξηράς, δηλαδή φωτοσυνθέτουν, και ανήκουν στο φυτοπηλαγκτόν. Είναι τα μικροσκοπικά φυτά, που αιωρούνται σε κείνη τη ζώνη του νερού, όπου αέρας, φως και θρεπτικά συστατικά τους επιτρέπουν να ζήσουν. Η ζωή στην ανοιχτή θάλασσα, αναγκαστικά στηρίζεται σε αυτούς τους μικροσκοπικούς φυτικούς οργανισμούς που παράγουν οξυγόνο και καταναλώνονται από το ζωοπηλαγκτόν, περνώντας έτσι στις τροφικές αλυσίδες. Το φυτοπηλαγκτό

είναι η βάση σε τροφικές αλυσίδες και τροφικά πλέγματα.

Τα φύκη χρησιμοποιούνται ως αρκετά αξιόπιστοι δείκτες για την αξιολόγηση της οικολογικής ποιότητας των υδάτων (η παρουσία της *Ulva* υποδηλώνει ρύπανση) καθώς και για την εξαγωγή χρήσιμων πληροφοριών για τις κλιματικές και περιβαλλοντικές συνθήκες σε άλλες γεωλογικές εποχές (απολιθώματα και εγκλωβισμένοι σχηματισμοί). Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι μεγάλες και σημαντικές επιστημονικές πληροφορίες και γνώσεις επιτεύχθηκαν με πειραματικό υλικό διάφορα φύκη (π.χ. κολληοειδείς ουσίες που περιέχουν τα Φαιοφύκη και Ροδοφύκη όπως είναι τα αλγινικά άλατα, οι καραγενάνες και το άγαρ). Τα φύκη αξιοποιήθηκαν και εξακολουθούν να χρησιμοποιούνται στη διαίτα του ανθρώπου (το ροδοφύκος *Porphyra* είναι σημαντικός οικονομικός παράγοντας για τις χώρες της Ασίας, όπου στην Κίνα είναι γνωστό με το όνομα *zicai* και φτιάχνουν σούπα ή το βρώσιμο προκαρυωτικό κυανοφύκος *Spirulina* που πρόσφατα άρχισε να καλλιεργείται και στην Ελλάδα, ανήκει στις

Caulerpa taxifolia, το φύκος «φονιάς»

«τροφές του μέλλοντος»), στην εκτροφή ζώων (συμπλήρωμα διατροφής, «αιθεύρι», από *Scenedesmus* και *Chlorella*) και στη βελτίωση των συνθηκών καλλιέργεισμων εδαφών (βιολογική καλλιέργεια, υπολογίζεται ότι λιπάσματα από φύκη είναι το ίδιο αποδοτικά με ζωικά λιπάσματα). Επίσης, συστατικά της βιομάζας των φυκών, επικεντρώνουν το ερευνητικό ενδιαφέρον για την ανίχνευση νέων ουσιών με φαρμακευτικές εφαρμογές (βιο-φάρμακα, τα γένη *Fucus*, *Ascophyllum*, *Laminaria* και *Lithothamnion* είναι εξαιρετικά πλούσια σε μεταλλικά άλατα, ιχνοστοιχεία, πολυσακχαρίτες και προβιταμίνες, συστατικά που ενυδατώνουν τα κύτταρα της επιδερμίδας) καθώς και στην αξιοποίησή τους για την παραγωγή ανανεώσιμων μορφών ενέργειας (βιο-καύσιμα, βιοντίζελ και βιοβουτανόλη). Τα φύκη έπαιξαν τις τελευταίες δεκαετίες σημαντικό ρόλο στην έρευνα για το διάστημα και θα έχουν στο μέλλον σπουδαίες εφαρμογές στη στήριξη της ζωής στα διαστημόπλοια, στον αποικισμό του Άρη, της Σελήνης και ίσως άλλων πλανητικών σωμάτων.

Διάτομα

Η Ελληνική Φυκολογική Εταιρεία στην προσπάθειά της να ενημερώσει τους πολίτες για τη σπουδαιότητα των φυκών έχει εκδώσει δύο έντυπα.

Στο πρώτο με τίτλο «Μια βουτιά, μια ματιά στους κήπους του νερού. Γνωρίζοντας τα φύκη» θα βρείτε βασικές έννοιες που είναι απαραίτητες για την κατανόηση των φυκών και του περιβάλλοντος όπου ζουν, βασικά γνωρίσματα που πρέπει να προσέξει κάποιος όταν επιθυμήσει να ασχοληθεί με τα φύκη. Θα γνωρίσετε τα προκαρυωτικά Κυανοφύκη, τα ευκαρυωτικά Διάτομα, Πυρροφύκη, Χλωροφύκη, Φαιοφύκη, Ροδοφύκη ενώ έχουν επιλεγεί για παρουσίαση φύκη που απαντώνται συχνά στις ελληνικές ακτές, και είναι σχετικά εύκολη η αναγνώρισή τους.

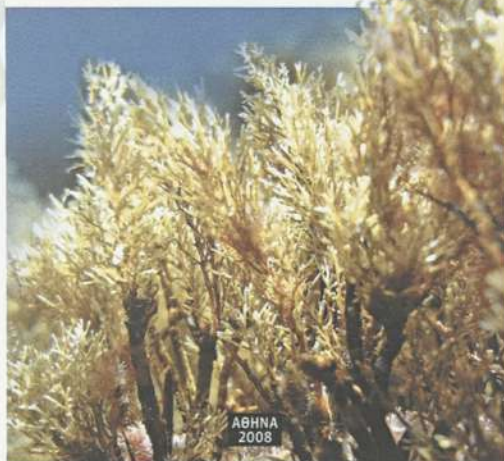
Στο δεύτερο έντυπο με τίτλο «Προτάσεις για εκπαιδευτικές δραστηριότητες» προτείνονται ορισμένες δραστηριότητες για την υλοποίηση προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης που σχετίζονται με τα φύκη. Αμφότερα τα έντυπα προωθήθηκαν πρόσφατα από την ΕΕΠΦ με την ευκαιρία του 2ου Πανελληνίου Μαθητικού Συνεδρίου.

Ελληνική Φυκολογική Εταιρεία (ΕΛ.Φ.Ε.)

Μια βουτιά, μια ματιά στους κήπους του νερού

Γνωρίζοντας τα φύκη

Επιπλέον αναφορές:

Ελληνική Φυκολογική Εταιρεία

<http://www.phycology.gr/>

«Μια βουτιά, μια ματιά στους κήπους του νερού.

Γνωρίζοντας τα φύκη», διαθέσιμο on-line στη διεύθυνση:

http://www.phycology.gr/downloads/Fyko-entypo_X.pdf

«Αυτά είναι φύκια», Ρουσσουμουστακάκη, Μ., Περιοδικό της ΕΕΠΦ «Η Φύση», Τεύχος 105, Ιούνιος 2004

Προτάσεις για εκπαιδευτικές
δραστηριότητες

...μια βουτιά, μια ματιά
στους κήπους του
νερού...

Γνωρίζοντας τα φύκη

Διατόμα και Διάτομα σε σχέδια του Ernst Haeckel

Cystoseira barbata
(από FAO, 1987)

Αθήνα 2008

«Πλαγκτό: Ο Μικρόκοσμος της Θάλασσας, Ρόλος και Επιδράσεις του», διαθέσιμο on-line στη διεύθυνση:
http://www.sciencenews.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=145&Itemid=38

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Κ. ΣΤΑΣΙΝΑΚΗΣ
Εκπαιδευτικός, Βιολόγος - ΜΔΕ

Το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Τροιζήνας-Μεθάνων

Το ΚΠΕ Τροιζήνας-Μεθάνων ιδρύθηκε το 2006 και άρχισε να λειτουργεί τον Μάρτιο του 2007.

Στεγάζεται στο κτίριο Πολληπαλών Χρήσεων του Δήμου Τροιζήνας στην Τροιζήνα.

Σκοποί και στόχοι του ΚΠΕ Τροιζήνας-Μεθάνων

Η απόκτηση γνώσεων, εμπειριών, δεξιοτήτων από μαθητές, εκπαιδευτικούς και άλλες κοινωνικές ομάδες και η ευαισθητοποίησή τους σε θέματα περιβάλλοντος ώστε:

- να συνειδητοποιήσουν τις σχέσεις αλληλεξάρτησης και αλληλεπίδρασης Ανθρώπου-Περιβάλλοντος-Κοινωνίας και
- να αναπτύξουν υπεύθυνες στάσεις και συμμετοχικές συμπεριφορές απέναντι στα περιβαλλοντικά προβλήματα. Οι στάσεις αυτές θα συμβάλουν στην ορθολογική

διαχείριση των φυσικών πόρων, στη διατήρηση και προστασία της οικολογικής ισορροπίας και της ποιότητας της ζωής και θα οδηγήσουν σε μια βιώσιμη ανάπτυξη.

Οι δράσεις του ΚΠΕ Τροιζήνας-Μεθάνων

Το ΚΠΕ Τροιζήνας-Μεθάνων:

- Προγραμματίζει, σχεδιάζει και υλοποιεί εκπαιδευτικά προγράμματα μιας ή περισσότερων ημερών
- Αναπτύσσει και παράγει εκπαιδευτικό υλικό, φυλλάδια κ.α.
- Οργανώνει και υλοποιεί σεμινάρια και επιμορφωτικές συναντήσεις εκπαιδευτικών και άλλων κοινωνικών ομάδων
- Στηρίζει προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης των σχολείων της περιοχής του σε συνεργασία με τους Υπεύθυνους Π.Ε.
- Συνεργάζεται με την τοπική κοινωνία και

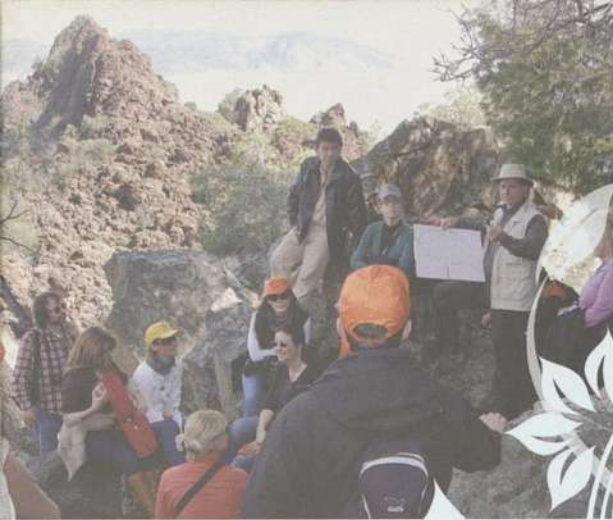

τους φορείς για θέματα διαχείρισης του τοπικού περιβάλλοντος

- Συμμετέχει σε εθνικά θεματικά δίκτυα
- Αναπτύσσει συνεργασίες με ειδικούς επιστήμονες, ερευνητικά και επιστημονικά ιδρύματα και διάφορους φορείς σε εθνικό και διεθνές επίπεδο
- Προωθεί την έρευνα στους τομείς της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης

Τα προγράμματα του ΚΠΕ Τροιζήνας-Μεθάνων

Στο ΚΠΕ Τροιζήνας-Μεθάνων έχουν σχεδιασθεί και υλοποιούνται 4 διαφορετικά εκπαιδευτικά προγράμματα ημερήσιας ή διήμερης διάρκειας που έχουν άμεση σχέση με το τοπικό περιβάλλον.

Τα προγράμματα αυτά είναι:

- Α. «Ακολουθώντας τη λάβα»,** περιβαλλοντικό μονοπάτι στο ηφαιστείο των Μεθάνων. Απευθύνεται σε μαθητές Νηπιαγωγείου, Δημοτικού, Γυμνασίου και Λυκείου (μονοήμερο ή διήμερο).
- Β. «Στη λιμνοθάλασσα της Ψήφτας»,** βιωματική ανακάλυψη της λιμνοθάλασσας της Ψήφτας. Απευθύνεται σε μαθητές Δημοτικού, Γυμνασίου και Λυκείου (μονοήμερο ή διήμερο).
- Γ. «Σκέφτομαι πριν αγοράσω, πριν πετάξω, πριν ρυπάνω...»,** προσέγγιση του ζητήματος της μείωσης των οικιακών απορριμμάτων. Απευθύνεται σε μαθητές Νηπιαγωγείου και Δημοτικού (μονοήμερο).

Δ. «Το δάσος», περιβαλλοντικό μονοπάτι στο δάσος που έχει αναπτυχθεί πάνω στη λάβα. Απευθύνεται σε μαθητές Δημοτικού, Γυμνασίου και Λυκείου (μονοήμερο).

Τα προγράμματά μας έχουν σχεδιαστεί για ομάδες 25-30 ατόμων. Υλοποιούνται στους χώρους του Κ.Π.Ε. Τροιζήνας-Μεθάνων (αίθουσα πολλαπλών χρήσεων-εργαστήριο) και στο πεδίο. Για καθένα από αυτά έχουμε αναπτύξει κατάλληλο εκπαιδευτικό υλικό όπως ηλεκτρονικές παρουσιάσεις, φύλλα εργασίας, χάρτες, πλούσιο φωτογραφικό υλικό, πειραματικές διατάξεις, κατασκευές, συλλογές υλικών.

Επίσης υπάρχει ειδικά διαμορφωμένο πρόγραμμα πληροφόρησης για απλές επισκέψεις ενημέρωσης στο ΚΠΕ διάρκειας μιάμισης ώρας.

Τη σχολική χρονιά 2007-08 παρακολούθησαν τα προγράμματά μας συνολικά 557 Μαθητές/τριες και 58 Εκπ/κοί από 27 σχολικές μονάδες.

Σεμινάρια του ΚΠΕ Τροιζήνας-Μεθάνων

Το ΚΠΕ Τροιζήνας-Μεθάνων στηρίζει την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών της περιοχής ευθύνης του αθλή και γενικότερα όλης της χώρας με την υλοποίηση σειράς επιμορφωτικών-εκπαιδευτικών σεμιναρίων-εργαστηρίων δύο επιπέδων.

Τη σχολική χρονιά 2007-08 οργανώσαμε και

υλοποιήσαμε 3 επιμορφωτικά σεμινάρια – εργαστήρια 2 επιπέδων 15 διδακτικών ωρών το καθένα στα οποία συμμετείχαν συνολικά 120 εκπαιδευτικοί Α΄/θμιας και Β΄/θμιας Εκπαίδευσης από νομούς εμβέλειας του ΚΠΕ ως εξής:

- «Εκπαιδευτικοί γεώτοποι: η περίπτωση του ηφαιστείου των Μεθάνων», Τροιζήνα 5-6 Απριλίου 2008.
- «Το Παιχνίδι ως Μέσο και Εργαλείο στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Αγωγή», Τροιζήνα 11-12 Απριλίου 2008.
- «Λιμνοθάλασσα της Ψήφτας-Ηφαιστείο των Μεθάνων-Θερμαλισμός, προκλήσεις. Μια ολιστική ανάγνωση του τοπίου των Μεθάνων και της Τροιζηνίας», Τροιζήνα 10-11 Μαΐου 2008.

Συμμετοχή του ΚΠΕ σε θεματικά δίκτυα

Συμμετέχει ως συνεργαζόμενο ΚΠΕ (κομβικός συντονιστής) σε 4 εθνικά θεματικά δίκτυα Π.Ε.

- «Βιοποικιλότητα–Το εργαστήρι της ζωής» του ΚΠΕ Καστοριάς
- «Τα χρήσιμα... άχρηστα» του ΚΠΕ Έδεσσας
- «Γεωπεριβαλλοντικά–Γεωμυθολογικά μονοπάτια» του ΚΠΕ Στυλίδας
- «Τα λιμάνια της Ελλάδας» του ΚΠΕ Δραπετσώνας

Δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης

Το ΚΠΕ Τροιζήνας – Μεθάνων μέσω ημερίδων και εκδηλώσεων συμβάλλει στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση μαθητών, εκπαιδευτικών και εν γένει πολιτών σε θέματα περιβάλλοντος:

- Στο πλαίσιο της Ημέρας περιβάλλοντος 2007 και σε συνεργασία με τους Δήμους Τροιζήνας και Μεθάνων και τις Δ/σεις Α΄θμιας και Β΄θμιας Εκπ/σης Πειραιά διοργάνωσε καθαρισμό ακτών με μαθητές 9 δημοτικών σχολείων της περιοχής (4 - 11/6/2007)
- Στις 12/11/2007 οργάνωσε ενημερωτική συνάντηση Δημοτικών και Κοινοτικών Συμβουλίων Τροιζήνας, Μεθάνων και Πόρου

- Στις 28-29/11/2007 οργάνωσε σε συνεργασία με τη Δ/ση Α΄θμιας Εκπ/σης Πειραιά Δράσεις στα καμένα στον Πόρο με μαθητές από 3 σχ. Μονάδες Α΄θμιας Εκπαίδευσης του Πόρου
- Στις 11/12/2007 στο πλαίσιο εορτασμού της Ημέρας ανθρωπίνων δικαιωμάτων οργάνωσε σε συνεργασία με το Γυμνάσιο και τη σχολική Βιβλιοθήκη ΕΠΑΛ Γαλατά έκθεση ζωγραφικής με θέμα «το δικαίωμα στο περιβάλλον» με τη συμμετοχή των σχολείων της περιοχής και προβολή ταινίας για το κοινό
- Στις 16/5/2008 οργάνωσε σε συνεργασία με το Δήμο Τροιζήνας εκδηλώσεις για τον εορτασμό της Γ΄ Εθνοσυνέλευσης με συμμετοχή των σχολείων Α΄θμιας Εκπαίδευσης της Τροιζήνας.
- Στις 26/5/2008 ο Υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων κ. Ευριπίδης Στυλιανίδης επισκέφθηκε το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Τροιζήνας-Μεθάνων και παρακολούθησε 2 προγράμματα τα οποία βρίσκονταν σε εξέλιξη.
- Στο πλαίσιο της Ημέρας περιβάλλοντος 2008 και σε συνεργασία με τον Δήμο Τροιζήνας Ημέρα περιβάλλοντος 2008

διοργάνωσε καθαρισμό ακτών (5/6/2008) με μαθητές του Δημοτικού σχολείου Καλλιθλής.

- Στις 25/6/2008 οργάνωσε ενημερωτική Ημερίδα με θέμα «ΚΠΕ Τροιζήνας-Μεθάνων και τοπική κοινωνία». Συμμετείχαν εκπαιδευτικοί και κοινό.
- Έκδοση ενημερωτικού υλικού για το ΚΠΕ Τροιζήνας-Μεθάνων και τα προγράμματά μας.

Δρ. ΡΕΝΑ ΠΑΠΑΠΑΝΑΓΟΥ
Βιολόγος, Υπεύθυνη λειτουργίας του Κ.Π.Ε.
Τροιζήνας-Μεθάνων
Τηλ. / Fax 22980 35150
Email: kpe_troizina_methana@yahoo.gr

Οικολογικά Σχολεία

Συνάντηση Εθνικών Χειριστών του Προγράμματος
Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

20 & 21 Νοεμβρίου 2008, Ραμπάτ, Μαρόκο

Φέτος, είχα τη χαρά να συμμετάσχω εκ μέρους της Συντονιστικής Επιτροπής και Παιδαγωγικής Ομάδας του Προγράμματος «Οικολογικά Σχολεία», στην καθιερωμένη συνάντηση των Εθνικών Χειριστών του προγράμματος, 23 & 24 Νοεμβρίου 2008, στο Ραμπάτ, Μαρόκου.

57 αντιπρόσωποι από 41 χώρες είχαμε την ευκαιρία να συζητήσουμε τον τρόπο εφαρμογής, τα προβλήματα αλλά κυρίως την προοπτική του προγράμματος, να σχεδιάσουμε πιθανές συνεργασίες, να μοιραστούμε ιδέες για την εξεύρεση οικονομικών πόρων, την ηλεκτρονική δικτύωση και επικοινωνία.

Σύμφωνα με το Διοικητικό Συμβούλιο του FEE, στο πρόγραμμα «Οικολογικά Σχολεία», το σχολικό έτος 2007-08, συμμετείχαν 6.375.575 μαθητές, 392.653 δάσκαλοι, 27.304 σχολεία, 4.927 τοπικές αρχές.

Όπως, βέβαια, διαπίστωσα στις περισσότερες χώρες η συνδρομή των δήμων- τοπικής κοινωνίας στα σχολεία είναι τόσο ικανοποιητική, που οι εθνι-

κοί συντονιστές προβληματίζονται για να βρουν τρόπους να χρησιμοποιήσουν πιθανές νέες χορηγίες! Αναρωτιέμαι, λοιπόν, ως πότε το σχολείο και οι εκπαιδευτικοί στη χώρα μας θα καθλούνται να κάνουν τη «δουλειά» των δήμων και της πολιτείας, προσπαθώντας να καθιερώσουν ένα «άλλο» περιβαλλοντικό ήθος στις τοπικές κοινωνίες;

Παρουσιάστηκαν και συζητήθηκαν, επίσης, οι

προτάσεις του Διοικητικού Συμβούλιου, όπως είχαν διαμορφωθεί τον Οκτώβρη του 2008, αλλά και κάποιες αλλαγές. Ειδικότερα, τόνιστηκε ότι:

- Το πρόγραμμα απευθύνεται στην Α/Βαθμια και Β/θμια Εκπ/ση, χωρίς να αποκλείονται τα Πανεπιστήμια ή άλλα εκπαιδευτικά ιδρύματα.
- Η κάθε Εθνική Αντιπροσωπία διαμορφώνει μια λίστα 10 θεμάτων, από τα οποία κάθε σχολείο θα μπορεί να επιλέξει 3 για να εφαρμόσει, προκειμένου να πάρει τη Σημεία του Προγράμματος.
- Η βράβευση μπορεί να είναι ετήσια, με τη Σημεία ως «υποχρεωτικό» έπαθλο.
- Τέλος, έμφραση δόθηκε στην αξιολόγηση του σχολείου, προκειμένου να πάρει τη Σημεία κυρίως την πρώτη φορά. Οι τρόποι αξιολόγησης αποτέλεσαν πεδίο αντιπαραθέσεων, αν και υπήρξε συναίνεση στη δυνατότητα κάθε χώρας να διαμορφώσει ένα σύστημα αξιολόγησης ανάλογο με το γενικότερο εκπαιδευτικό της πλαίσιο.

- Όσον αφορά στα κριτήρια βράβευσης τονίστηκε ότι θα πρέπει να ακολουθούνται τα 7 μεθοδολογικά βήματα, να υπάρχει ενεργός συμμετοχή μαθητών/τριων, να έχουν εφαρμοστεί 3 τουλάχιστον θέματα, εμπλοκή τοπικών αρχών και αξιολογική επίσκεψη.

Το πρόγραμμα των εργασιών περιλάμβανε, επίσης, παρουσιάσεις δράσεων από κάποιες χώρες σε δύο ξεχωριστές ομάδες (παλιές και νεοεισερχόμενες χώρες), καθώς και συζητήσεις σε ολομέλεια. Κοινή αγωνία όλων είναι η εμπλοκή περισσότερων σχολείων σε μια διαφορετική, αειφορική σχολική κουλτούρα, η ενεργοποίηση της σχολικής κοινότητας, οι ευρύτερες συνεργασίες με τις τοπικές κοινωνίες, η έγκυρη αξιολόγηση των προγραμμάτων. Ακόμη, από ορισμένους συνέδρους τονίστηκε το αλληλένδετο των τριών θεμάτων

(σκουπίδια, νερό, ανακύκλωση) και η ανάγκη συνολικής αντιμετώπισής τους τόσο στο πλαίσιο του σχολικού προγράμματος, όσο και ως γενικό-τερη φιλοσοφία και στρατηγική.

Η συνάντηση, κατά τη γνώμη μας, θα είχε περισσότερο ενδιαφέρον αν περιλάμβανε λιγότερες εισηγήσεις, αλλά καλύτερα εστιασμένες σε καλές πρακτικές και δράσεις, όπως και αν υπήρχε περισσότερο χρόνος για συζήτηση. Επίσης, προτείναμε ορισμένες ιδέες ή προτάσεις για συνεργασία ανάμεσα στις συμμετέχουσες χώρες (π.χ. στα Βαλκάνια) να κοινοποιούνται από πριν, ώστε στη συνάντηση να υπάρχει η δυνατότητα από κοινού σχεδιασμού ή ανίχνευσης δυνατοτήτων συνεργασίας.

Στο πλαίσιο του προγράμματος, επισκεφτήκαμε και ένα «Οικολογικό Σχολείο» του Ραμπάτ (δημοτικό και νηπιαγωγείο). Τα παιδιά μας υποδέχτηκαν στο προαύλιο με μια προσευχή και ύστερα μας ξενάγησαν στην όμορφη σχολική αυλή τους (που περιλάμβανε αρωματικά φυτά, μοντέλα καθαής και βρώμικης θάλασσας, πηγαδιών, υδραγωγείου), στις τάξεις και σε ένα μικρό μουσείο. Είδα εξαιρετικές συλλογές και κατασκευές με έντονη τη σφραγίδα της μαροκινής παράδοσης. Εντυπωσιάστηκα με την προσπάθεια εξοικείωσης των μαθητών στις νέες τεχνολογίες. (Εκτός από την αίθουσα πληροφορικής, σε κάθε τάξη υπήρχαν ηλεκτρολόγια για εξάσκηση στο λατινικό αλφάβητο). Συγκινήθηκα με τα παιδιά που ντυμένα με

παραδοσιακές φορεσιές μάς έδειξαν τις παραδοσιακές ασχολίες και τα εργαλεία τους. Πριν φύγουμε μας φίλησαν με παραδοσιακό ψωμί, μαλακό τυρί, ζεστό γάλα και το τσάι από μέντα.

Σήμερα, στο Μαρόκο, το πρόγραμμα συντονίζεται από το Mohammed VI Foundation for the Protection of the Environment. Συμμετέχουν 80 σχολεία διασκορπισμένα σε 14 επαρχίες, υποστηριζόμενα από τοπικές NGOs. Τα περισσότερα προγράμματα αφορούν το θέμα των σκουπιδιών και το νερό που είναι και βασικά κοινωνικά προβλήματα, ενώ δίνεται προτεραιότητα στη σύνδεση με τα προγράμματα σπουδών όπως και στη συνεργασία με τις τοπικές κοινωνίες.

ΑΝΤΙΟΠΗ ΦΡΑΝΤΖΗ
Διευθύντρια 7ου Δημοτικού Σχολείου Αθηνών
Μέλος Συντονιστικής Επιτροπής Δικτύου

Φύση χωρίς σκουπίδια

2ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΜΑΘΗΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ ΕΕΠΦ

«Καθαρές, ζωντανές, προστατευμένες ελληνικές ακτές»

Το Σάββατο 29 Νοεμβρίου 2008, στην Αθήνα, στην αίθουσα Galaxy του Ξενοδοχείου Athens Hilton, πραγματοποιήθηκε με μεγάλη επιτυχία το 2ο Πανελλήνιο Μαθητικό Συνέδριο «Καθαρές, ζωντανές, προστατευμένες ελληνικές ακτές», που διοργάνωσε η Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης (ΕΕΠΦ), σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Ρεθύμνης

Αντικείμενο είχε την παράκτια ζώνη. Μια ζώνη γεμάτη ζωή, που χωρίζει αλλά και ενώνει τη στεριά με τη θάλασσα και πρέπει να είναι καθαρή, ζωντανή. Στόχος του

Συνεδρίου ήταν να κατανοήσουν οι μαθητές τη βιοποικιλότητα και την αξία αυτής της ζώνης. Να διερευνήσουν και να καταγράψουν αιτίες που καταστρέφουν τη φυσική ζωή στις ελληνικές ακτές. Να προσπαθήσουν να μειώσουν τα απορρίμματα. Να συζητήσουν, να προβληματιστούν, να ευαισθητοποιήσουν την τοπική κοινωνία και να προτείνουν τρόπους για την προστασία της παράκτιας ζωής.

Οι θεματικές ενότητες ήταν:

- ✿ Υιοθεσία, προστασία, ανάδειξη ακτής
- ✿ Μείωση, επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση απορριμμάτων

Γυμνάσιο Άστρους, Αρκαδίας

- ✿ Διατήρηση καθαρού περιβάλλοντος
- ✿ Βιοποικιλότητα της παράκτιας ζώνης
- ✿ Ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας και συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση και άλλους Φορείς

Το Συνέδριο είχε τεθεί υπό την αιγίδα του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Πραγματοποιήθηκε, στο πλαίσιο του Προγράμματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης «Φύση χωρίς Σκουπίδια» της ΕΕΠΦ, το οποίο συντονίζει η ΕΕΠΦ σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Ρεθύμνης. Χορηγός του 2ου Μαθητικού Συνεδρίου, όπως και του 1ου («Τα σκουπίδια αν μειώσουμε

Αίθουσα Γαλαξίας, ΧΙΛΤΟΝ Αθηνών

τη φύση θα γλιτώσουμε», Αθήνα, 2006), ήταν η ALPHA BANK.

Έδωσε την ευκαιρία σε μαθητές από όλη την Ελλάδα, αλλά και από την Κύπρο, να συναντηθούν, να ανταλλάξουν εμπειρίες και ιδέες, με στόχο ένα καθαρό περιβάλλον. Μίλησαν αλλά και άκουσαν άλλους μαθητές. Τους δόθηκε η δυνατότητα να πάρουν μέρος σε εργαστήρια, και να μεταφέρουν στη συνέχεια στα σχολεία τους, στους φίλους τους, στις οικογένειές τους, αυτά που έζησαν.

Στις εργασίες του Συνεδρίου, συμμετείχαν 130 μαθητές και μαθήτριες από 35 σχολεία όλων των βαθμίδων (Νηπιαγωγεία, Δημοτικά, Γυμνάσια και Λύκεια) και 50 συνοδοί εκπαιδευτικοί. Συμμετείχε επίσης και ένα σχολείο από την Κύπρο.

Οι μαθητές και οι μαθήτριες ηγήθηκαν του Συνεδρίου. Εκτός από τα δρώμενα, παρουσίασαν οι ίδιοι και τις εργασίες τους. Τρία Προεδρεία αποτελούμενα επίσης από μαθητές και μαθήτριες, συντόνισαν το Συνέδριο.

Παρουσιάστηκαν 15 προφορικές (δρώμενα, παρουσιάσεις εργασιών, κ.α.) ανακοινώσεις και 11 αναρτημένες (αφίσες, posters).

Σχολεία με προφορική παρουσίαση ή δρώμενο:

1. 1ο Νηπιαγωγείο Μελισσίων, Αττική – «Το Ονειρό-δεντρο»
2. 7ο Δημοτικό Σχολείο Αθηνών, Αττική – «Ο Σωτήρης και η Δασοθαλασσίνα»
3. Γυμνάσιο Άστρους, Αρκαδία – «Οικοσύστημα περιοχής Πάρνωννα – Λίμνης Μουσταύ»
4. Δημοτικό Σχολείο Άργους Καλύμνου, Δωδεκάνησα – «Προστατεύοντας τις ακτές»
5. Ιδιωτικό Δημοτικό Σχολείο «Θεμιστοκλής», Αττική – «Ένα λιμανάκι ξεχασμένο εκεί...σε μια ιστορική γωνιά του Πειραιά»
6. 1ο Δημοτικό Σχολείο Ζακύνθου, Ζάκυνθος – «Μαραθωνήσι SOS»
7. Σχολή Χατζήβη, Αττική – «Έλα να παίξουμε μ' όσα οι άλλοι πετούν»
8. Δημοτικά Σχολεία Κυθήρων, Αττική – «Εμείς οι πολίτες του αύριο ζητάμε από εσάς τους μεγάλους»
9. Γυμνάσιο Ραφίνας, Αττική – «Τα χρωματιστά λιμανάκια της Ραφίνας: «Μπλε, Κόκκινο, Πράσινο»
10. Εκπαιδευτήρια Μαντουλιδίδη, Θεσσαλονίκη – «Ακτές, οι καθρέφτες της ρύπανσης»
11. Αρσάκειο Λύκειο Πατρών, Αχαΐα – «Ο κύκλος των χαμένων υλικών»
12. Γυμνάσιο Ιππείου, Λέσβος – «Είναι για τα σκουπίδια;»
13. Γυμνάσιο Γαϊσά Τροιζήνας, Αττική – «Σχολικές Δράσεις για το Περιβάλλον»
14. Δημοτικό Σχολείο Παρεκκλησιαίς Λεμεσού, Κύπρος – «Υιοθεσία Πλοίου»
15. 2ο Γενικό Λύκειο Ρεθύμνου, Ρέθυμνο – «Μαγικό Ταξίδι σ' ένα κόσμο διαφορετικό»

1ο Νηπιαγωγείο Μελισσίων

Σχολεία με αναρτημένη ανακοίνωση (αφίσα):

1. 14ο Νηπιαγωγείο και 14ο Δημοτικό Σχολείο Νίκαιας
2. Εκπαιδευτήρια Μαντουλιδίδη
3. 2/θ Ολοήμερο Νηπιαγωγείο Στρυμονικού και 7/θ Δημοτικό Σχολείο Στρυμονικού
4. Ελληνικό Κολλέγιο Θεσσαλονίκης
5. Γυμνάσιο Μαραθώνα
6. Μουσικό Σχολείο Καβάλας
7. Γυμνάσιο Παραλίας Τυρού
8. 4ο Γυμνάσιο Πετρούπολης
9. 142ο Δημοτικό Σχολείο Αθηνών
10. Ελληνογαλλική Σχολή Ουρσουλίνων
11. Γυμνάσιο Ραφίνας

Κατά τη διάρκεια του Συνεδρίου οι μαθητές συμμετείχαν επίσης σε 5 βιωματικά **Εργαστήρια** (Working groups): Παραμύθι, Παιχνίδι Ρόλων, Θαλασσινά Μόμπιλε, Τροφικές σχέσεις στο μικρόκοσμο και μακρόκοσμο, Μουσικό Εργαστήρι. Οι ομάδες, μετά από

14ο Νηπιαγωγείο και 14ο Δημοτικό Σχολείο Νίκαιας

1,5 ώρα δουλειάς, παρουσίασαν με μορφή δρώμενου τα αποτελέσματά τους και έδωσαν 5 αντίστοιχα **ψηφίσματα**, με τα οποία ολοκληρώθηκε και έκλεισε το Συνέδριο. Τα ψηφίσματα των εργαστηρίων ήταν:

Παραμύθι:

Οι χελώνες χρειάζονται καθαρές, προστατευμένες παραλίες για να μπορούν να φέρουν τα μικρά τους στη ζωή.

Παιχνίδι ρόλων:

Εμείς οι πολίτες του αύριο ζητάμε από εσάς τους μεγάλους:

- Σοβαρευτείτε! Η κατάσταση είναι κρίσιμη
- Το περιβάλλον κινδυνεύει
- Πρέπει να σώσουμε τους ζωικούς και φυτικούς οργανισμούς
- Το περιβάλλον ανήκει στις επόμενες

γενεές γι' αυτό πρέπει να το προστατέψετε

Θαλασσινά μόμεπιε:

- Η γνώση είναι δύναμη
- Η πράξη κάνει τις ακτές καθαρές
- Η ελπίδα δίνει το όνειρο

Τροφικές σχέσεις στο μικρόκοσμο και μακρόκοσμο:

Ψηφίστε φυτοφάγο για ένα καλύτερο αύριο... Ας τα θαλάσ... **σώσουμε!!!**

Μουσικό εργαστήριο: Να σώσουμε τη θάλασσα.

*Πάρε το παλιό σου το ποδήλατο
κι έλα να με βρεις στην παραλία.
Κάνοντας μαζί μου έναν περίπατο
θα σε πιάσει μια μελαγχολία.*

*Μόλις προλαβαίνουμε να φτάσουμε
στης πόλης την ακρογιαλιά.
Πολλή δουλειά μας περιμένει,
κι αν εσύ πιστέψεις, θα προφτάσουμε
να σώσουμε τη θάλασσά μας
που είναι τόσο πληγωμένη.*

*Στην προβλήτα οι γλάροι γύρω μας
πετούν.
Άκου το βαθύ παράπονό τους.*

*Πίσω τον γαλάζιο κόσμο τους ζητούν
μεσο στο μοθυσμένο πια, ουρανό τους.
Τα ποδήλατα θα παρατήσουμε
δίπλα στις ψαρόβαρκες, στο μώλο.
Μα την παραλία δε θ' αφήσουμε
έρμαιο στις ρύπανσης το δόλο.*

Το Συνέδριο μάς γέμισε όλους χαρά, ικανοποίηση, ελπίδα. Τυχεροί οι μαθητές που έχουν καλούς δασκάλους, που προσφέρουν από το υστέρημα του χρόνου τους και τους διδάσκουν το σεβασμό στο περιβάλλον και το δικαίωμα να διεκδικούν ένα καλύτερο κόσμο.

Όμως και εμείς στην Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης είμαστε τυχεροί, επειδή συνεργαζόμαστε με τέτοιους δασκάλους, επειδή έχουμε την ευκαιρία, να γνωρίζουμε τέτοιους δασκάλους και τέτοιους μαθητές. Τους ευχαριστούμε για τη συμμετοχή τους.

ΜΑΡΙΑ ΡΟΥΣΣΟΜΟΥΣΤΑΚΑΚΗ

Πρόεδρος
Οργανωτικής Επιτροπής Συνεδρίου

142ο Δημοτικό Σχολείο Αθηνών

Γυμνάσιο Ιππείου Λέσβου

Ελληνογαλλική Σχολή Ουρσουλίνων

Ελληνογαλλική Σχολή Ουρσουλίνων

Ιδιωτικό Δημοτικό Σχολείο «Θεμιστοκλής»

Σχολή Χατζήροβι

Ευχαριστούμε

Τον Υφυπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων Α. Λυκουρέντζο για τη συχαρητήρια επιστολή του, τον Αντιδήμαρχο Καθαριότητας και Περιβάλλοντος του Δήμου Αθηναίων Γ. Δημόπουλο, το Γενικό Διευθυντή του Γραφείου Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου Ελλάδας Γ. Κασιμάτη, τις εκπροσώπους του ΥΠΕΠΘ Μ. Κούβελο και Μ. Καμηλάκη, που μίλησαν στο Συνέδριο, τις Δ. Σπυροπούλου, Α. Λαδά και Α. Κοσκοπού από το

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, καθώς και τους Ε. Πατακάκη, Ε. Μαρσέλλου, και λοιπούς εκπροσώπους από το Τμήμα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης της ALPHA BANK, για την παρουσία τους και την στήριξή τους στο Συνέδριο.

Ευχαριστούμε

το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, το οποίο έθεσε υπό την αιγίδα του το Συνέδριο.

Ευχαριστούμε

Τους εθελοντές και όσους συμμετείχαν στην οργανωτική, στην επιστημονική επιτροπή και στην ομάδα των εμπυχωτών, καθώς και την ALPHA BANK, χάρη στη χορηγία της οποίας, η ιδέα ενός θεσμού Πανελληνίου Μαθητικού Συνεδρίου με αντικείμενο το καθαρό, υγιές, περιβάλλον, και με ανέδρους σημερινούς μαθητές-αυριανούς υπεύθυνους πολιτες, έγινε πραγματικότητα.

Τίτλος ανακοίνωσης:
**ΜΑΓΙΚΟ ΤΑΞΙΔΙ ΣΕ ΕΝΑ
ΚΟΣΜΟ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟ**

Συγγραφείς:

Μαθητές: Καλλιγιάννης Αντώνης,
Μαθιουδάκης Γιώργος,
Μανταδάκης Βαγγέλης, Μανωλεσάκης Νίκος,
Μυριοκεφαλιτάκης Παντελής.

Συντονιστής εκπαιδευτικός: Μανταδάκης Στέλιος,
Χημικός, Υποδιευθυντής του 2ου Γενικού Λυκείου
Ρεθύμνου.

Σχολείο: 2ο Γενικό Λύκειο Ρεθύμνου

Καταγραφή και φωτογραφική παρουσίαση του θαλάσσιου οικοσυστήματος του κόλπου του Αημιουρού, στα Βόρεια παράλια της Κρήτης μεταξύ των Νομών Ρεθύμνης και Χανίων.

Αξιοποιώντας δημιουργικά τις καλοκαιρινές διακοπές η ομάδα μαθητών και φίλων, ύστερα από κατάλληλη εκπαίδευση, χρησιμοποιώντας εξοπλισμό καταδύσεων, παρατήρησε υποθαλάσσια τμήματα του οικοσυστήματος, και φωτογράφησε διάφορα είδη.

Η ιδέα για την εργασία ξεκίνησε από μια ομάδα μαθητών, που το καλοκαίρι τελείωσε το Γυμνάσιο και γράφτηκε στο 2ο Λύκειο Ρεθύμνου. Η ομάδα αποτελείται από 5 μαθητές, φίλους μεταξύ τους, από τους οποίους ο ένας είχε παρά το νεαρό της ηλικίας του αρκετά μεγάλη καταδυτική εμπειρία και RESCUE πτυχίο δύτη ενώ οι άλλοι 4 απλή εμπειρία ελεύθερης κατάδυσης.

Η παρέα με τη σύμφωνη γνώμη των γονέων και

2ο Γενικό Λύκειο Ρεθύμνου

την επίβλεψη του συντονιστή, που είναι και DIVEMASTER δύτης με 22 χρόνια εμπειρία και πάνω από 700 αυτόνομες καταδύσεις, χρησιμοποιώντας τις εγκαταστάσεις του καταδυτικού κέντρου PARADISE που βρίσκεται 12 χιλιόμετρα από το Ρέθυμνο ξεκίνησαν το «**Μαγικό τους Ταξίδι**».

Αρχικά 3 μαθητές εκπαιδεύτηκαν για μια περίπου εβδομάδα στη χρήση του βασικού εξοπλισμού ελεύθερης κατάδυσης και ένας ακόμη σαν αυτόνομος δύτης OPEN WATER DIVER. Ταυτόχρονα τους έγιναν βασικά μαθήματα υποβρύχιας φωτογραφίας.

Έτσι... ξεκίνησε η περιπέτεια. Έγιναν 8 συνοδικά εξορμήσεις από τις οποίες 4 με σκάφος, σε μεγάλο μέρος του κόλπου του Αημιουρού και τραβήχτηκαν πάνω από 1000 φωτογραφίες, που καλύπτουν πάνω από 150 διαφορετικά είδη.

Τίτλος δράσης:
ΜΑΡΑΘΩΝΙΣΙ SOS

ΕΙΔΟΣ ΔΡΑΣΗΣ: (Κινηματογραφικό, Θεατρικό,
χορευτικό δρώμενο)

ΣΧΟΛΕΙΟ: 1ο Δημοτικό Σχολείο Ζακύνθου
«ΚΑΡΑΜΠΙΝΕΙΟ»

1ο Δημοτικό Σχολείο Ζακύνθου

ΤΑΞΗ: ΣΤ΄ ΤΜΗΜΑ: 1ο

Συντονιστής εκπαιδευτικός: Λαδικός Άκης

Προοίμιο: Το Μαραθωνήσι είναι μια ακατοίκητη νησίδα, Νότια της Ζακύνθου, στον Κόλπο του Λαγανά. Αποτελεί έναν από τους πιο γνωστούς χώρους ωτοκίας της χελώνας *Caretta caretta*. Στο νησάκι υπάρχουν και τα ερείπια ενός μοναστηριού του 16ου αιώνα.

Στόχος: Ευαισθητοποίηση των μαθητών για το Φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον με την παράλληλη εμπλοκή σε ομαδικές δράσεις ως αποτέλεσμα της ευαισθητοποίησης.

Σενάριο: Οι μαθητές και οι μαθήτριες μεταφέρονται στο Μαραθωνήσι για τις ανάγκες του μαθήματος της Τοπικής Ιστορίας. Ξαφνικά εμφανίζεται μια πετρελαιοκηλίδα που απειλεί το Μαραθωνήσι και τον ευρύτερο Κόλπο του Λαγανά.

Οι μαθητές αναλαμβάνουν δράση και καθαρίζουν την ακτή. Παράλληλα βοηθούν τα μικρά χελωνάκια, να βρουν το δρόμο τους προς τη θάλασσα. Επίσης κάνουν βοηθητικές ενέργειες για την αναστήλωση του Μοναστηριού. Το τέλος της δράσης βρίσκει τους μαθητές, το δάσκαλό τους και τους γονείς τους φωνάζοντας συνθήματα για τη θάλασσα και τις ακτές, να χαίρονται και να παίζουν στην καθαρή πλέον ακτή.

Τα γυρίσματα στο Μαραθωνήσι έγιναν το Σάββατο 11 Οκτωβρίου 2008.

2^ο

Πανελλήνιο Μαθητικό Συνέδριο

‘Οποιος επιθυμεί καθαρές ακτές,
φροντίζει πάντοτε γι’ αυτές

Οργανωτική Επιτροπή Συνεδρίου:

Πρόεδρος

Μαρία Ρουσσουμουστακάκη

Μέλη

Σταυρούλα Αλεξανδροπούλου

Σοφία Καινούργιου

Μαρία Κούβελη

Μαρία-Ιωάννα Κουτσουδάκη,

Παντελής Μάναλης

Αιξία Νικηφοράκη

Διονυσία Παπαδοπούλου

Κερασία Πετρογιάννη

Σταμάτης Σκαμπαρδώνης

Νίκος Στεφανόπουλος

Παναγιώτα Τσελεκτσίδου

Γεωργία Φέρμελη

Κλεοπάτρα Χατζηκώστα

Επιστημονική Επιτροπή:

Μαρία Δημοπούλου

Σοφία Θεοδωρίδου

Σοφία Περδικάρη

Μαρία Ρουσσουμουστακάκη

Κωνσταντίνα Σκαναβή

Δήμητρα Σπυροπούλου

Παναγιώτης Στασινάκης

Αγγελική Τρικαλίτη

Γεωργία Φέρμελη

Μαριάννα Χατζημιχαήλ

Εμπνευστές:

Πελαγία Ζερβεβά

Σοφία Καινούργιου

Εύη Ντινοπούλου

Σοφία Πλάτανιστιώτη

Σταμάτης Σκαμπαρδώνης

Ελένη Σούμα

Παναγιώτης Στασινάκης

Μαριάννα Χατζημιχαήλ

Υπό την αιγίδα του

Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων

Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης

Χορηγός

ALPHA BANK

Γραμματειακή Υποστήριξη:

Δαρεία – Νεφέλη Βουρδουμπά

Χριστίνα Θεοδωρίκα

Ζωή Παπαδιαμαντοπούλου

Εθελοντές Ελληνικής Εταιρείας

Προστασίας της Φύσης:

Νιόβη Γενναδίου

Κατερίνα Δασκαλοπούλου

Ναταλία Καραμανώφ

Ηρώ Κόλλη

Γεωργία Κοτσιφάκη

Σωκράτης Ντούρος

Αγγελική Παπαδοπούλου

Χριστίνα Προκόπη

Ναταλία Σαράντη

Αγγελική Σοφικίτη

Ελένη Τσούτση

Συντονιστές Δικτύου

«Φύση χωρίς Σκουπίδια»

Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας

Εκπαίδευσης Ν. Ρεθύμνης και

Ελληνική Εταιρεία Προστασίας

της Φύσης

7ο Δημοτικό Σχολείο Αθηνών

ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗ ΦΕΤΙΝΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΧΡΟΝΙΑ

Η Β' Δ/ση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Αθήνας και το Γραφείο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης έχει στην περιοχή ευθύνης της σχολεία των περιοχών Αγίας Παρασκευής, Χολαργού, Παπάγου, Χαλανδρίου, Ψυχικού, Βριλησσιών, Μελισσίων, Κηφισιάς, Εκάλης, Ν. Ερυθραίας, Μεταμόρφωσης, Λυκόβρυσης, Ν. Ιωνίας, Αμαρουσίου, Πεντέλης, Φιλοθέης, Πεύκης και Ηρακλείου. Υπεύθυνες Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης την τελευταία τετραετία είναι οι κ.κ. **Σοφία Καινούργιου και Μαριάννα Χατζημιχαήλ.**

Στο ΚΠΕ Τροιζηνίας-Μεθάνων

Τη σχολική χρονιά 2007-2008 το Γραφείο Π.Ε. στήριξε και συντόνισε 230 προγράμματα των σχολικών μονάδων της εμβέλειάς του, ενθαρρύνοντας προσεγγίσεις σε θέματα που αφορούν το περιβάλλον, διοργανώνοντας επιμορφωτικές συναντήσεις, σεμινάρια και ημερίδες, ενημερώνοντας τους εκπαιδευτικούς για τις δυνατότητες συνεργασιών με τα **Κ.Π.Ε.** καθώς και για τη συμμετοχή τους σε **δίκτυα** θεματικά εθνικά, διεθνή και τοπικά.

Στο Γραφείο λειτουργεί δανειστική βιβλιοθήκη με πλούσιο εκπαιδευτικό υλικό για την καλύτερη οργάνωση και εφαρμογή των προγραμμάτων στα σχολεία.

Επιπλέον η Β' Δ/ση Πρωτοβάθμιας είναι συντονιστικός φορέας του Διεθνούς Δικτύου «**Μαθαίνω για τα δάση**» μαζί με την **Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης**, η οποία είναι και ο Εθνικός χειριστής και Ιδρυτής του Δικτύου (αρ. πρ. 39271/Γ7/17-4-2006). Η περσινή σχολική χρονιά ήταν αφιερωμένη στο «**Δάσος-Πράσινο Πλανήτη**» της Δεκαετίας 2005-2014 για

την Εκπαίδευση για την Αειφορία. Η συμμετοχή των σχολείων στο Δίκτυο ήταν μεγάλη (32 Δημοτικά Σχολεία και 15 Νηπιαγωγεία της περιοχής ευθύνης μας), καθώς οι πυρκαγιές το καλοκαίρι του 2007 ευαισθητοποίησαν μαθητές και εκπαιδευτικούς. Από την αρχή της σχολικής χρονιάς προγραμματίστηκαν μια σειρά από δράσεις επικεντρωμένες στο θεματικό έτος «**Δάσος-Πράσινο Πλανήτη**».

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ- ΗΜΕΡΙΔΕΣ ΓΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΒΑΘΜΙΔΩΝ

1. Την **Παρασκευή 23 Νοεμβρίου 2007**, στο χώρο των Εκπαιδευτηρίων Δούκα στο Μαρούσι πραγματοποιήθηκε βιωματικό εργαστήριο με θέμα: «**Σχεδιασμός και εφαρμογή ενός προγράμματος Π.Ε.**» για εκπαιδευτικούς που δεν είχαν εκπονήσει άλλη φορά προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.
2. Στις **3 Δεκεμβρίου 2007** πραγματοποιήθηκε σεμινάριο για εκπαιδευτικούς με θέμα: «**Πε-**

ριβαλλοντικές προσεγγίσεις μέσα από τον κόσμο των Μαθηματικών» στο 4ο Δημοτικό Σχολείο Αγίας Παρασκευής. Αρχικά έγινε εισήγηση από την κ. Χατζημιχαήλ για «**Τα Μαθηματικά και την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση**» και ακολούθησαν βιωματικά εργαστήρια με παραδείγματα μελέτης περίπτωσης με τη μέθοδο της δημιουργικής επίλυσης προβλήματος.

3. Στις **21 Ιανουαρίου 2008** και σε συνεργασία με το Γραφείο Αγωγής Υγείας οργανώθηκε σεμινάριο για εκπαιδευτικούς με θέμα: «**Συστημική προσέγγιση σε τέσσερις φάσεις-Εφαρμογή το Δάσος**» Στο πρώτο μέρος έγινε εισήγηση από την κ. Κωνσταντίνα Σχίζα και ακολούθησαν εργαστήρια όπου οι εκπαιδευτικοί εργάστηκαν σε ομάδες για την εποπτικοποίηση εννοιών πάνω στα χαρτόνια εργασίας.
4. Την **Τρίτη 5 Φεβρουαρίου 2008** έγινε συνάντηση εργασίας των σχολείων της Διεύθυνσης μας που συμμετέχουν στο **Δίκτυο της Ε.Ε.Π.Φ. «Μαθαίνω για τα Δάση» στο 9ο - 10ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου**. Οι εκπαιδευτικοί είχαν την ευκαιρία να συζητήσουν για την πορεία των προγραμμάτων τους, τις δυσκολίες και τα προβλήματα που συναντούν, να ανταλλάξουν ιδέες, να γίνουν συνεργασίες μεταξύ των σχολείων. Ακολούθησαν βιωματικά εργαστήρια πάνω στο υλικό του βιβλίου δραστηριοτήτων του Δικτύου.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΜΕ Κ.Π.Ε ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

Τα Γραφεία Π.Ε. της Β' Δ/σης και Α' Δ/σης Α/θμιας Εκπαίδευσης σε συνεργασία με τα **Κ.Π.Ε Αργυρούπολης, Κλειτορίας, Άμφισσας και Μεθάνων** οργάνωσαν 3ημερα σεμινάρια για εκπαιδευτικούς.

Συγκεκριμένα στις **4,5,6 και 7 Οκτωβρίου 2007** στο **Κ.Π.Ε Αργυρούπολης** οργανώθηκε σεμινάριο με θέμα: «**Δασικές πυρκαγιές, αίτια, πρόληψη, αποκατάσταση τοπίου**». Το σεμινάριο περιλάμβανε θεωρητικές εισηγήσεις σχετικά με το δάσος, εργασία στο πεδίο- στην πλαγιά του Υμηττού, καθώς και εργαστήρια Βιολογίας, Φυσικοχημείας και Επίλυσης προβλήματος. Στη συνέχεια έγιναν βιωματικά εργαστήρια από τις Υπεύθυνες με θέμα το σχεδιασμό Προγράμματος για το Δάσος με **συστημική προσέγγιση σε τέσσερις φάσεις** που βασίστηκε στο διδακτικό μοντέλο της κυρίας Κωνσταντίνας Σχίζα.

Στις 22, 23, και 24 Φεβρουαρίου 2008 πραγματοποιήθηκε στο **Κ.Π.Ε Κλειτορίας** σεμινάριο με θέμα: «**Περιβαλλοντικά παιχνίδια στη φύση και στην τάξη**», επικεντρώνοντας στην αξία και στη συμβολή του παιχνιδιού στα προγράμματα Π.Ε.

Ο Μάρτης μας βρήκε στο **Κ.Π.Ε Άμφισσας** όπου στις 28,29 και 30 Μαρτίου 2008 οι εκπαιδευτικοί παρακολούθησαν ένα ενδιαφέρον πρόγραμμα με θέμα: «**Το Δασικό οικοσύστημα**

Περιβαλλοντικό Μονοπάτι στο ΚΠΕ Άμφισσας

και η αειφορική διαχείρισή του»

Η χρονιά έκλεισε με την επίσκεψή μας στο **Κ.Π.Ε Τροιζήνας-Μεθάνων στις 10 και 11 Μαΐου 2008** που περιελάμβανε επίσκεψη στο πεδίο στην περιοχή της **Λιμνοθάλασσας της Ψήφτας** και στο **Ηφαίστειο των Μεθάνων**. Επιπλέον όλοι εντυπωσιάστηκαν με τα βιωματικά εργαστήρια με θέμα την «**Αποτύπωση περιβαλλοντικού μονοπατιού**»

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΜΕ ΔΗΜΟΥΣ ΚΑΙ Μ.Κ.Ο

Ο Δήμος Αγίας Παρασκευής στα πλαίσια του έτους Περιβάλλοντος 2008 που έχει αφιερώσει,

σε συνεργασία με τα Γραφεία Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Α/θμιας και Β/ θμιας και με την **Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης** συνδιοργάνωσαν ημερίδα-βιωματικό εργαστήριο «**Πράσινες γωνιές της Γειτονιάς μου**» στις 17 Μαΐου 2008 στο 40 Δημ. Σχ. Αγ. Παρασκευής.

Σε συνεργασία με την οργάνωση **Έργο Πολιτών και το Δήμο Κηφισιάς** οργανώθηκε στο χώρο της **Ανθοκομικής Έκθεσης** του Δήμου στις 9 Μαΐου 2008 επίσκεψη 10 σχολείων της Κηφισιάς. Οι μαθητές είχαν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν εκπαιδευτικές παρουσιάσεις, προσαρμοσμένες ανάλογα με την ηλικία τους, να πάρουν χρήσιμες πληροφορίες για τον εθελοντισμό και την προστασία του περιβάλλοντος.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΣΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΩΝ Κ.Π.Ε. ΚΑΙ ΣΕ ΔΙΚΤΥΑ

20 σχολεία της Διεύθυνσής μας συμμετείχαν σε μονοήμερα και διήμερα προγράμματα στα Κ.Π.Ε της εμβέλειάς μας (Αργυρούπολης, Λαυρίου, Ν. Κίου, Υπάτης, Νάουσας Κλειτορίας) και 15 εκπαιδευτικοί συμμετείχαν σε σεμινάρια που οργάνωσαν τα Κ.Π.Ε Κρεσσένων, Υπάτης, Ν.Κίου, Κορθίου.

Πολλά από τα προγράμματα συμμετέχουν σε Δίκτυα της Ελληνικής Εταιρίας Προστασίας της Φύσης και συγκεκριμένα στα Δίκτυα «**Πράσινες γωνιές της Γειτονιάς μου**», «**Μαθαίνω**

Εργασία στο πεδίο στο ΚΠΕ Κλειτορίας

για τα δάση», «**Φύση χωρίς σκουπίδια**», «**Οικολογικά σχολεία**», στο Δίκτυο **Δασικών Πυρκαγιών** του Κ.Π.Ε Αργυρούπολης, στο Δίκτυο «**Τουρισμός και Περιβάλλον**» του Κ.Π.Ε Αρχανών, στο Δίκτυο «**Ηχος και Φύση**» του Κ.Π.Ε Ποροίων

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς των σχολείων που συμμετέχουν στο Δίκτυο «**Μαθαίνω για τα δάση**» και τις Υπεύθυνες Π.Ε. δημιουργήθηκε η δανειστική «**Βαλίτσα του δάσους**», μία για τα Νηπιαγωγεία και μία δεύτερη για τα Δημοτικά σχολεία. Η βαλίτσα θα περιλαμβάνει εκπαιδευτικό υλικό, έντυπο με τις δραστηριότητες και τις δράσεις του προγράμματος, ποιήματα, πάζλ, παραμύθια, κατασκευές, παιχνίδια, θεατρικά φύλλα εργασίας, φωτογρα-

φικό υλικό,... Στόχος η διάχυση των αποτελεσμάτων των προγραμμάτων τα οποία εκπονήθηκαν με θέμα το «**Δάσος**» καθώς και η ενημέρωση και η ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών, ιδιαίτερα εκείνων που ασχολούνται για πρώτη φορά με προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

Η φετινή σχολική χρονιά υπήρξε γόνιμη και δημιουργική. Νέα προγράμματα εκπονήθηκαν και εκπαιδευτικοί με μεράκι και διάθεση μύησαν τους μαθητές σε θέματα του περιβάλλοντος στοχεύοντας στην αλλαγή στάσης και συμπεριφοράς και έχοντας πάντα στο νου τον αυριανό ενεργό πολίτη.

ΣΟΦΙΑ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟΥ, ΜΑΡΙΑΝΝΑ ΧΑΤΖΗΜΙΧΑΗ
Υπεύθυνες Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης
Β' Δ/νων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Αθηνών

Young Reporters
for the environment

ΝΕΟΙ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Δημοσιογραφικές τεχνικές ως εκπαιδευτικό εργαλείο
για το δίκτυο περιβαλλοντικής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης
Νέοι Δημοσιογράφοι για το Περιβάλλον

Στο πλαίσιο του δικτύου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης «Νέοι Δημοσιογράφοι για το Περιβάλλον» υλοποιήθηκε τρίημερο επιμορφωτικό σεμινάριο, 8-10 Φεβρουαρίου 2008, με τίτλο «Δημοσιογραφικές τεχνικές ως εκπαιδευτικό εργαλείο για το Δίκτυο Περιβαλλοντικής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης Νέοι Δημοσιογράφοι για το Περιβάλλον».

Συμμετείχαν 27 εκπαιδευτικοί από τα ακόλουθα σχολεία: Γυμνάσιο και Λυκειακές τάξεις Βιθίων, 1ο ΕΠΑΛ Αθμυρού Μαγνησίας, 1ο ΕΠΑΛ Ελασσόνας, 2ο Γενικό Λύκειο Τρικιάλων, 3ο Γενικό Λύκειο Αμπελοκήπων-Θεσσαλονίκης, 3ο Γυμνάσιο Γέρακα ανατ. Αττικής, 3ο ΕΠΑΛ Σταυρούπολης, 4ο ΕΠΑΛ Πάτρας, Βαλτέλιο Γυμνάσιο Ίου, Βαρβάκειο Πειραματικό Γυμνάσιο, 6ο Γυμνάσιο Πάτρας, 1ο ΕΠΑΛ Καλαμάτας, ΕΠΑΛ Βόνιτσας, Γενικό Λύκειο Κυπα-

ρσίας, Γυμνάσιο και Λυκειακές τάξεις Λογγά, Γυμνάσιο Ήπειρου Λέσβου, Γυμνάσιο Καλλιμασιάς Χίου, Γυμνάσιο Κατούνας Αιτωλοκαρνατίας, Γυμνάσιο Κυπαρισίας, Γυμνάσιο Λάλα, Γυμνάσιο Μαραθώνα, Γυμνάσιο Φιλιπιάτων Θεσσαλονίκης, ΕΠΑΛ Ίου, Μουσικό Σχολείο Βόλου, Πειραματικό Γυμνάσιο Πανεπιστημίου Αιγαίου.

Το σεμινάριο περιελάμβανε σύντομες εισηγήσεις για τη λειτουργία του δικτύου και τους στόχους του καθώς και θεωρητικές εισηγήσεις σχετικά με τις δημοσιογραφικές τεχνικές. Εισηγητές και συντονιστές των ομάδων εργασίας ήταν οι Γεωργία Φέρμελη-Αντιπρόεδρος της Συντονιστικής Επιτροπής του δικτύου, Σταυρούλα Αλεξανδροπούλου-Μέλος της Συντονιστικής Επιτροπής του δικτύου, Υπεύθυνη ΠΕ Β/θμιας Ν. Μεσσηνίας, Νεκτάριος Κοιλετζάκης-Υπεύθυνος γραφείου ΣΕΠ Γεν. Λυκείου Πεταλιδίου, Δημήτριος Μπόλαρης-Δημοσιογράφος ΕΡΤ, Γιώργος Παναγόπουλος-Υπεύθυνος ΠΕ Α/θμιας Εκπ/σης Ν. Μεσσηνίας και Εύη Ντινοπούλου εκπαιδευτικός στο Μουσικό Σχολείο Καλαμάτας.

Το μεγαλύτερο τμήμα του σεμιναρίου αφιερώθηκε στα εργαστήρια. Οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί χωρίστηκαν σε τέσσερις ομάδες εργασίας ανάλογα με τη θεματική του προγράμματος ΠΕ που υλοποιούν στα σχολεία τους. Οι εκπαιδευτικοί με ιδιαίτερο ενδιαφέρον δούλεψαν ως δημοσιογράφοι. Έγραψαν άρθρα και ρεπορτάζ, δημιούργησαν διαφημιστικά ενημερωτικά έντυπα και ηχογράφησαν ραδιοφωνικά μηνύματα. Τα γραφεία της Ελληνικής Εταιρίας Προστασίας της Φύσης για τρεις ημέρες είχαν μετατραπεί σε γραφεία «εφημερίδας» και ένα «μικρό ραδιοφωνικό στούντιο». Το σεμινάριο ολοκληρώθηκε την Κυριακή 10 Φεβρουαρίου με την παρουσίαση των εργασιών των ομάδων και την αξιολόγηση του σεμιναρίου. Το σεμινάριο πραγματοποιήθηκε με τη χορηγία του ΟΤΕ.

Το δίκτυο των «Νέων Δημοσιογράφων για το Περιβάλλον» συνεχίζει την επιτυχημένη του πορεία για 15η χρονιά. Για την αξιολόγηση των δραστηριοτήτων του δικτύου της περσινής σχολικής χρονιάς και την ανάπτυξη της στρατηγικής για τη νέα χρονιά οι εθνικοί χειριστές πραγματοποίησαν την ετήσια συνάντησή τους στο Μαρόκο στις 19 Νοεμβρίου 2008. Ο απολογισμός των δραστηριοτήτων του δικτύου ήταν θετικός και αποφασίστηκε η θεματική ενότητα της «Κλιματικής αλλαγής» να αποτελέσει την προτεραιότητα των προγραμμάτων για τη φετινή χρονιά. Για την υποστήριξη του δικτύου σε εθνικό επίπεδο τυπώθηκε ενημερωτική αφίσα καθώς και εκπαιδευτικό υλικό για τους/ις μαθητές/-τριες του δικτύου.

ΓΕΩΡΓΙΑ ΦΕΡΜΕΛΗ

«Οι Πράσινες Γωνιές της Γειτονιάς μου, στην Αγία Παρασκευή»

Η Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης (ΕΕΠΦ), στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση» του Γ' ΚΠΣ και με τη συγχρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, έχει αναλάβει το υποέργο με τίτλο «Οι Πράσινες Γωνιές της Γειτονιάς μου» του Προγράμματος «Δράσεις Ενίσχυσης της Απασχόλησης Ανέργων με την Ενεργό Συμμετοχή των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΚΟ)» που προκήρυξε το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας το 2006.

Το Πρόγραμμα «Οι Πράσινες Γωνιές της Γειτονιάς μου», αναπτύσσεται στους Δήμους Αγίας

Παρασκευής Αττικής και Καβάλλας ως «Οι Πράσινες Γωνιές της Γειτονιάς μου, στην Αγία Παρασκευή» και «Οι Πράσινες Γωνιές της Γειτονιάς μου, στην Καβάλα». Έχει ως στόχο του την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των σχολικών ομάδων και κατοίκων των δήμων αυτών, μέσω της Εκπαιδευτικής Κοινότητας, για την προστασία του περιβάλλοντος της περιοχής τους.

«Οι Πράσινες Γωνιές της Γειτονιάς μου» ανθοφόρησαν και την Πέμπτη 6 Νοεμβρίου 2008. Παιδικές παρουσίες και φωνούλες από μαθητές Νηπιαγωγείων και Δημοτικών Σχολείων γέμισαν το φιλόξενο χώρο των Δημοτικών Σχολείων 4ο και 10ο της Αγίας Παρασκευής, όπου με περηφάνια παρουσίασαν κομμάτια από το περιβαλλοντικό δίκτυο «Οι Πράσινες Γωνιές της Γειτονιάς μου» που εκπόνησαν την περσινή σχολική χρονιά.

Ο Δήμος Αγίας Παρασκευής με την Αντιδήμαρχο Παιδείας κ. Αλεξάνδρα Κιμουλάκη αγάλλισε και στήριξε το Δίκτυο της ΕΕΠΦ στα σχολεία του Δήμου, μαζί με τις Διευθύνσεις Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης και τους Υπεύθυνους Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης κ. κ. Σοφία Και-

νούργιου, **Μαριάννα Χατζημιχαήλ και κ. κ. Γιώργο Κούσουλα, Χριστίνα Παπαζήση**, που οργάνωσαν και συντόνισαν την εκδήλωση παρουσιάσας των προγραμμάτων από σχολεία του δικτύου. Στην ημερίδα φιλοξενήθηκαν και σχολεία των όμορων δήμων Μελισσίων, Βριλησίων, Κηφισιάς και Μεταμόρφωσης τα οποία συμμετείχαν στο ίδιο πρόγραμμα.

Χαιρετισμούς απύθυναν η Αντιδήμαρχος Παιδείας κ. Αλεξάνδρα Κιμουλάκη, που καλωσόρισε τους φιλοξενούμενους μαθητές και εκπαιδευτικούς καθώς και η πρόεδρος της Ε.Ε.Π.Φ. κ. Μαρία Ρουσομουστακάκη.

Το πρόγραμμα άνοιξαν οι οικοδεσπότες μαθητές του 4ου Δημοτικού Σχολείου Αγίας Παρασκευής που με τις δασκάλες τους κ.κ. Αθανασία Πλευρίτη και Πανωραία Κομπογιάννη παρουσιά-

Τη σχολική χρονιά 2008-2009 το Πρόγραμμα αριθμεί 257 σχολεία σε όλη την Ελλάδα, με 36 νέα σχολεία τη φετινή σχολική χρονιά τα οποία αναμένεται να αυξηθούν ακόμα περισσότερο.

ζοντας το δρώμενο «Αρωματικά φυτά, ήλιος, νερό, ζωή». Τα νηπιαγωγάκια από το 1ο Νηπιαγωγείο Μελισσίων με τη Νηπιαγωγό τους κ. Σταυρούλα Μιχαλοπούλου ενθουσίασαν με το τραγούδι και το χορό τους με θέμα «Αρωματικά φυτά». Οι μαθητές του Ιδιωτικού Δημοτικού Σχολείου «Πόλικα Φροέτιν» εντυπωσίασαν με το παιχνίδι ρόλων που έπαιξαν και έδειξαν πως υιοθετώντας ένα οικόπεδο - σκουπιδότοπο δίπλα στο σχολείο τους, το μετέτρεψαν σε χώρο πρασίνου.

Η κ. Αλεξάνδρα Κοσκολού παρουσίασε τη θεαματική αλλαγή στην αυλή του Νηπιαγωγείου που έκαναν τα νήπια του 4ου Νηπιαγωγείου Βριλησίων με τους γονείς τους, φυτεύοντας λουλούδια και δέντρα. Τέλος η Υπεύθυνη Β/θμιας

Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης κ. Χριστίνα Παπαζήση έδειξε την αξιόλογη εργασία του 4ου Γυμνασίου Μεταμόρφωσης με θέμα την κομποστοποίηση οργανικών υλικών στο σχολείο.

Ακολούθησαν 4 εργαστήρια, όπου μαθητές και εκπαιδευτικοί με εισιτήριο ένα «οργανικό σκουπίδι» (φλούδα από μήλα, πορτοκάλια, πατάτες...) εργάστηκαν με κέφι. Στο 1ο εργαστήριο «Το σκιάχτρο» κατασκεύασαν ένα εντυπωσιακό σκιάχτρο για την πράσινη γωνιά του κήπου. Στο 2ο εργαστήριο «Μόμπιλε» με υλικά από τη φύση κατασκεύασαν πανέμορφα μόμπιλε. Το 3ο εργαστήριο «Οι γεωσκώληκες» συγκέντρωσε το ενδιαφέρον μικρών και μεγάλων καθώς διαπίστωσαν τη σημαντικότητα προσφορά του γεωσκώληκα στην αλυσίδα της ζωής. Όλα τα

«εισιτήρια» κατέληξαν στον κάδο κομποστοποίησης, που χαρίστηκε στο σχολείο από την ΕΕΠΦ. Έτσι οι μαθητές θα έχουν την ευκαιρία να δημιουργήσουν το δικό τους οργανικό λίπασμα για τον κήπο τους. Στο 4ο εργαστήριο «Αρωματικά φυτά» όλοι άγγιξαν, μύρισαν, θαύμασαν και ήπιαν αφεψήματα φασκόμηλου, δυόσμου και βασιλικού ικανοποιώντας τις αισθήσεις.

Στο τέλος στη σκηνή του σχολείου παρουσιάστηκαν στην οδομέλεια τα αποτελέσματα των εργασιών. Μικροί και μεγάλοι γεύτηκαν λιχουδιές από τον μπουφέ που πρόσφερε ο Δήμος Αγίας Παρασκευής και αναχώρησαν δίνοντας ραντεβού για επόμενη εκδήλωση.

ΣΟΦΙΑ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟΥ
ΔΑΡΕΙΑ-ΝΕΦΕΛΗ ΒΟΥΡΔΟΥΜΠΑ

Δράσεις Δενδροφύτευσης με τη χρηματοδότηση του FEE

Στη Γενική Συνέλευση του FEE (Ίδρυμα για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση), που πραγματοποιήθηκε τον Ιούνιο του 2007 στην Ιταλία, αποφασίστηκε να δημιουργηθεί ένα Ταμείο όπου το FEE θα καταβάλει μια αποζημίωση για το Διοξείδιο του Άνθρακα (CO²) που παράγεται κάθε φορά που ταξιδεύουν οι Εθνικοί Χειριστές των Προγραμμάτων και τα μέλη του Δ.Σ. για τις διάφορες συναντήσεις.

Ο Διεθνής Συντονιστής του Δικτύου Π.Ε. «Μαθαίνω για τα Δάση» έχει αναλάβει τη διαχείριση αυτού του Ταμείου. Δύο από τα σχολεία που συμμετέχουν στο Δίκτυο Π.Ε. «Μαθαίνω για τα Δάση», το **2ο Γυμνάσιο Κιλκίς** και το **13ο Δημοτικό Σχολείο Κερατσινίου**, έκαναν αίτηση, τη χρονιά 2007-2008 και χρηματοδοτήθηκαν για δράσεις δενδροφύτευσης τους:

Το 2ο Γυμνάσιο Κιλκίς, το οποίο συμμετέχει τα τελευταία 7 χρόνια στο Διεθνές Δίκτυο Π.Ε. «Μαθαίνω για τα Δάση», πραγματοποιεί κάθε χρονιά δεν-

2ο Γυμνάσιο Κιλκίς

πάτρα Χατζηκώστα, μέλη της ΕΕΠΦ και με τη βοήθεια του Δήμου Κερατσινίου και όλων των εκπαιδευτικών του σχολείου, πραγματοποίησαν δενδροφύτευση στη σχολική αυλή, το Μάρτιο του 2008.

«Μαθαίνω για τα Δάση»

2ο Γυμνάσιο Κιλκίς

δροφύτευση στην περιοχή του Κιλκίς.

Τη χρονιά 2007-2008, στο πλαίσιο της Δράσης που υιοθέτησε το FEE, η περιβαλλοντική ομάδα του σχολείου, σε συνεργασία με το Τμήμα Πρασίνου του Δήμου, το Δασορχείο Κιλκίς και τη Δ/ση Αναδασώσεων Θεσσαλίας, πραγματοποίησε δενδροφύτευση στις 26/2/2008 στην περιοχή του λόφου Κιλκίς, όπου φυτεύτηκαν 300 περίπου δέντρα.

Οι μαθητές του σχολείου, με τη βοήθεια των εκπαιδευτικών κ.κ. Ι. Λιβαρδάκη και Κ. Ντίνου, πραγματοποίησαν επίσης μια δεύτερη δενδροφύτευση στη σχολική αυλή, όπου με πολύ υπομονή και φροντίδα φυτεύτηκαν οπωροφόρα δέντρα.

Οι μαθητές του 13ου Δημοτικού Σχολείου Κερατσινίου, με την επιβλεψη των κ.κ. Ελένη Σούμα και Κλεο-

Οι μαθητές, με πολύ φροντίδα και αγάπη, έφτιαξαν απλά ξύλινα παγκάκια αλλά και σε σχήμα μαιάνδρου, κήπους, παρτέρια, πέργκολες και κιάσκια, με τη βοήθεια πάντα του Δήμου. Γέμισαν τους κήπους του σχολείου με χώμα όπου φύτεψαν εκατοντάδες φυτά, δέντρα, θάμνους και λουλούδια και τοποθετήθηκε αυτόματο πότισμα για την εξοικονόμηση του νερού. Επιπλέον, κατασκευάστηκε ένας υδρόκηπος τον οποίο γέμισαν οι μαθητές με ψαράκια και υδροχαρή φυτά.

Σε κάθε φυτό τοποθετήθηκε και μια ταμπελίτσα με το όνομα του μαθητή που το φύτεψε, ο οποίος και ανέλαβε να υιοθετήσει και να φροντίζει το συγκεκριμένο φυτό. Τέλος, οι μαθητές δημιούργησαν compost, το οποίο χρησιμεύει ως λίπασμα για τα φυτά.

Συμμετοχή σχολείων Δικτύου στο 2ο πανελλήνιο Μαθητικό Συνέδριο

Τη σχολική χρονιά 2007 – 2008 τα σχολεία του Διεθνούς Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης «**Μαθαίνω για τα Δάση**» αυξήθηκαν και έφθασαν τα 341. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι, **5 από τα σχολεία που συμμετείχαν** και παρακολούθησαν το 2ο Μαθητικό Συνέδριο, στις 29 Νοεμβρίου 2008 ήταν τα: **142ο Δημοτικό Σχολείο Αθηνών, Ολοήμερο Νηπιαγωγείο Στρυμονικού @ Δημοτικό, 1ο Νηπιαγωγείο Μελισσίων, 9ο Δημοτικό Σχολείο Κερατσινίου και 5ο Γυμνάσιο Θήβας**, που συμμετέχουν στο Δίκτυο εδώ και πολλά χρόνια.

13ο Δημοτικό Σχολείο Κερατσινίου

Ημερίδα – Απολογισμός του Δικτύου «Μαθαίνω για τα Δάση» της Β΄ Διεύθυνσης Αθήνας

Την **Τετάρτη 15 Οκτωβρίου 2008** στη φιλόξενη αίθουσα του **Κέντρου Νεότητας του Δήμου Χαλανδρίου** πραγματοποιήθηκε ημερίδα παρουσίασης των σχολικών προγραμμάτων τα οποία εκπονήθηκαν την περσινή σχολική χρονιά **2007–2008** και ανήκουν στο Δίκτυο «**Μαθαίνω για τα δάση**».

Η Β΄ Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Αθήνας, η οποία έχει το συντονισμό του Δικτύου πανελλήνια, με τις **Υπεύθυνες Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης κ. κ Σοφία Καινούργιου και Μαριάννα Χατζημιαχήλ** οργάνωσαν και συντόνισαν την παρουσίαση δραστηριοτήτων και δράσεων των περιβαλλοντικών

ομάδων από τα σχολεία της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης της Β΄ Διεύθυνσης Αθήνας.

Την ημερίδα άνοιξε η κ. **Αίγινα Βαβούρη**, μέλος της **Ε.Ε.Π.Φ.**, που μίλησε με το δικό της μοναδικό τρόπο για την Εταιρία και παρουσίασε τα Εκπαιδευτικά Προγράμμάτα της, τα Δικτύά της, Εθνικά και Διεθνή και ιδιαίτερα για το Δίκτυο «Μαθαίνω για τα δάση».

Στους συμμετέχοντες εκπαιδευτικούς παρουσιάστηκε **«Η Βαλίτσα του δάσους»** που περιέχει εκπαιδευτικό υλικό, το οποίο παρήγαγαν εκπαιδευτικοί του Δικτύου της Β΄ Διεύθυνσης Αθήνας. Το υλικό μπορούν να δανειστούν όλοι οι εκπαιδευτικοί που συμμετέχουν στο Δίκτυο.

Στη συνέχεια, από τις 56 σχολικές μονάδες που συμμετέχουν στο δίκτυο, οι 14 παρουσίασαν τις δρα-

στηριότητες και δράσεις που υλοποίησαν κατά την προηγούμενη σχολική χρονιά, χρησιμοποιώντας ποιητικές τεχνικές, όπως παιχνίδια ρόλων έρευνα στο πεδίο, θεατρικά δρώμενα, επίλυση προβλήματος, παραμύθια, δημιουργία κόμικς, παιχνίδι κρυμμένου θησαυρού, αφίσες, παιχνίδια, κατασκευές, χειροτεχνίες, δενδροφυτεύσεις κ.α.

Πήραν μέρος τα σχολεία: **4ο Νηπιαγωγείο Λυκόβρυσης, 1ο Νηπιαγωγείο Μελισσίων, 4ο Νηπιαγωγείο Βριλησίων, 5ο Νηπιαγωγείο Χαλανδρίου, Το Νηπιαγωγείο της Σχολής Μωραΐτη, 10ο Δημοτικό Κρυστάλλειο Πεντέλης, 1ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου, 2ο Δημοτικό Σχολείο Πεύκης, 1ο Δημοτικό Σχολείο Χολαργού, 5ο Δημοτικό Σχολείο Χολαργού, 6ο Δημοτικό Σχολείο Αμαρουσίου, 17ο Δημοτικό Σχολείο Αμαρουσίου, τα Εκπαιδευτήρια Δούκα και το Δημοτικό Σχολείο του Ελληνογερμανικού Συλλόγου.**

Παράλληλα λειτούργησε έκθεση με τις εργασίες των μαθητών των σχολείων σε ξεχωριστή αίθουσα του Κέντρου Νεότητας.

Ήταν μια ουσιαστική συνάντηση που έδωσε την ευκαιρία σε όλους τους εκπαιδευτικούς του δικτύου να ανταλλάξουν ιδέες, εμπειρίες, προβληματισμούς.

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΘΕΟΔΩΡΙΚΑ
ΣΟΦΙΑ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟΥ
ΜΑΡΙΑΝΝΑ ΧΑΤΖΗΜΙΧΑΗΛ

ΕΚΘΕΣΗ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΕΥΓΕΝΙΔΟΥΜΕ ΤΙΤΛΟ «ΤΟΠΟ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ» Εικαστική Παρέμβαση *Το Δάσος* από το Ίδρυμα Ευγενίδου

«**Τόπο στη Μνήμη**» ήταν ο τίτλος της εικαστικής παρέμβασης, που διοργάνωσε το Ίδρυμα Ευγενίδου, από 11 Απριλίου έως 30 Ιουλίου 2008. Ήταν ένα ειδικό αφιέρωμα στο δάσος και γενικότερα στο περιβάλλον.

Πενήντα έργα, ανάμεσα τους γλυπτά, έργα ζωγραφικής και φωτογραφίες, συνέθεσαν μια πολυπλευρη εικαστική παρουσίαση, η οποία

φιλοξενήθηκε στον ισόγειο χώρο του Ιδρύματος Ευγενίδου.

Στο σύνολο της η έκθεση «**Τόπο στη Μνήμη**» αποτέλεσε μια πολυφωνική παρέμβαση που «αποκαλύπτει» εικαστικά το πύρινο ολοκαύτωμα τον Αυγούστο του 2007, με στόχο την ευαισθητοποίηση όλων μας απέναντι στο δάσος. Για τρίτη συνεχόμενη χρονιά, το Ίδρυμα Ευγενίδου μεταφέρει το μήνυμα για την ανάγκη της

προστασίας του περιβάλλοντος, με όχημα την «τέχνη», επιθυμώντας να συμβάλει στην ανάπτυξη οικολογικών και περιβαλλοντικών αξιών, οι οποίες θεωρούνται πλέον ταυτόσημες με την ποιότητα ζωής μας και τη βιωσιμότητα του πλανήτη μας.

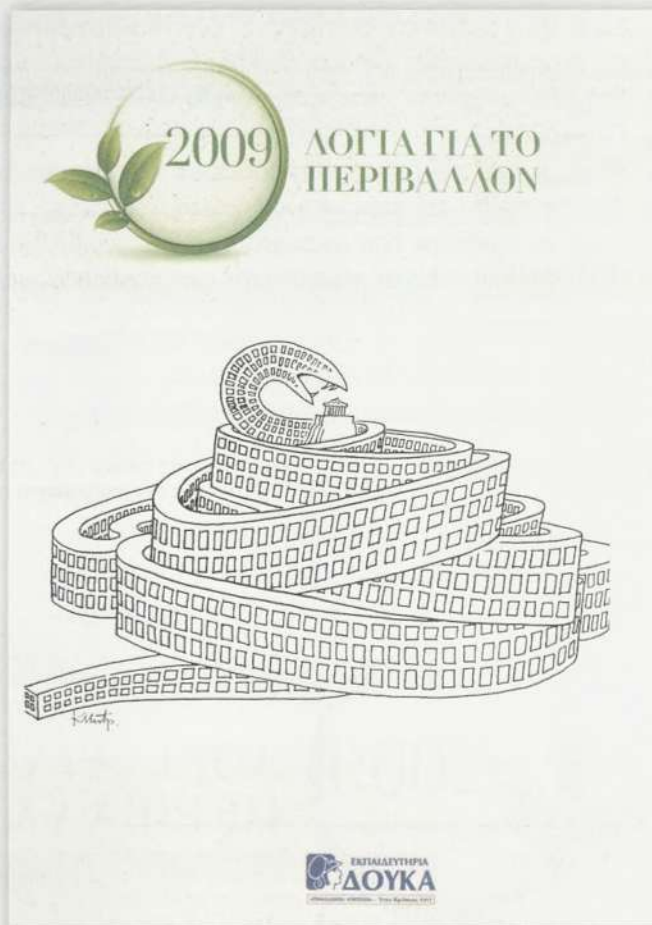
ΙΔΡΥΜΑ ΕΥΓΕΝΙΔΟΥ

Λεωφ. Συγγρού 387, Τ.Θ. 79103, 175 64 Π. Φάληρο

Τηλ: 210 9469600 - Fax: 210 9417372

Email: admin@eugenfound.edu.gr

Αντί Προλόγου

Είχα την καλή τύχη να ταξιδέψω πολύ στη ζωή μου. Είδα, γνώρισα και χάρηκα την ομορφιά των ωραίων τόπων. Πιο πολύ της ελληνικής γης, αλλά και τις φυσικές ομορφιές που συνάντησα σε άλλες χώρες του πλανήτη μας.

Είδα και χάρηκα τα γελαστά περιγιάλια της πατρίδας μας. Ταξίδεψα στις φωτεινές θάλασσες του Αιγαίου. Χόρτασαν τα μάτια μου πολύχρωμα ηλιοβασιλέματα στα νησιά του Ιονίου. Περιπάτησα λουσμένος στο εκτυφλωτικό φως του Αυγούστου τα στενωρύμια των νησιών μας. Ανέβηκα τις όρθιες αιχμές των βουνών.

Αυτά κάποτε. Έχουν περάσει κάποια χρόνια. Τώρα... τώρα αρχίζει για την ανθρωπότητα η αριθμητική των πληγών. Τώρα ο άνθρωπος μετράει όσα έπραξαν τα άφρονα χέρια του πάνω στο σώμα της φύσης. Ο άνθρωπος, μέσα στην αλαζονεία της υπερανάπτυξης και της αλόγιστης εκμετάλλευσης της γης, τραυμάτισε και πλήγωσε ανεπανόρθωτα το φυσικό περιβάλλον. Τώρα ο άνθρωπος, καθώς νιώθει πάνω του τις οδυνηρές συνέπειες από τα δικά του λάθη, μετράει και αθροίζει τις ανοιχτές πληγές:

- Καμένα δάση και βουνοπληagiές ερημωμένες, δραματική δηλαδή καταστροφή, όχι μόνο της φυσικής πράσινης ομορφιάς, αλλά και του καθαρού, ανανεωμένου και υγιεινού οξυγόνου.
- Οι θάλασσες, οι στεριές, ο αέρας, μέσα από μια παράλογη και στρεβλή ανάπτυξη, με ρυπογόνες βαριές βιομηχανίες και την

- ακατάπαυστη καθημερινή λειτουργία εκατομμυρίων μηχανών, τραυματίστηκαν βαθιά και αλλοιώθηκαν επικίνδυνα.
- Η οικιστική ανάπτυξη, το πάθος και η απληστία του ανθρώπου να μετατρέψει την επιφάνεια της γης σε οικοδομικά τετράγωνα, δημιούργησαν τις σύγχρονες απάνθρωπες μεγαλουπόλεις με τα εκατομμύρια των στοιβαγμένων ανθρώπων. Κυριαρχεί πια στη ζωή μας η δυναστεία του τσιμέντου, η ασφυκτική ατμόσφαιρα, τα θλιβερά κάτισχνα δέντρα. Και ολόγυρα απ' τις πόλεις τα φαλακρά τοπία και οι γυμνοί λόφοι. Ο άνθρωπος, έγκλειστος πλέον στη φυλακή που ο ίδιος δημιούργησε, πνίγεται και ασφυκτιά, ανασαίνει με βαριά ανάσα.

Θα μπορούσε η θλιβερή απαρίθμηση των ανοιχτών πληγών να συνεχιστεί. Μάταιη προσπάθεια! Ό,τι ζει κανείς καθημερινά ως προσωπική δυστυχία, δεν χρειάζεται να το μετράει. Το ουσιώδες είναι άλλο: να αναζητήσει ο άνθρωπος τρόπους απεγκλιβισμού από το πρόβλημα που ο ίδιος έφτιαξε. Να αναθεωρήσει τη στάση του. Να επουλώσει τις πληγές που άνοιξε. Να αναστήσει τα νεκρά δάση και να σταματήσει οριστικά την τραυματική του συμπεριφορά πάνω στο περιβάλλον. Με ένα λόγο: να σώσει τον πλανήτη, τον εαυτό του, την ίδια τη ζωή.

Με σφιγμένη την ψυχή από τέτοιες σκέψεις και επισημάνσεις αποφασίσαμε στο φετινό μας Ημερολόγιο 2009 να προβάλλουμε και να αναδείξουμε ως κυρίαρχο θέμα το μέγιστο ζητούμενο της εποχής μας: τη σωτηρία του πάσχοντος περιβάλλοντος.

Θα θέλαμε ακόμη απ' αυτή εδώ τη θέση να ευχαριστήσουμε όλους τους εκλεκτούς φίλους, που με τα γραπτά τους κείμενα ανέδειξαν έκτυπα και ζωντανά το μεγάλο πρόβλημα που λέγεται Περιβάλλον.

Μ' αυτή μας την έκδοση θελήσαμε να αθροίσουμε φωνές και ευαίσθητες συνειδήσεις με έναν πρωταρχικό στόχο: να προλάβουμε να σώσουμε όσα αγαπάμε, όσα μας περιβάλλουν και να τους ξαναδώσουμε τα χρώματα της υγείας και της ομορφιάς

ΙΩΑΝΝΗΣ Φ. ΔΟΥΚΑΣ
Μαθηματικός,

Γενικός Διευθυντής Εκπαιδευτηρίων Δούκα

ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Η Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης, όσον αφορά την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, στοχεύει

- Στην εποικοδομητική συνεργασία όλων των φορέων που εμπλέκονται στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση.
- Στη σύνδεση της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης με τα Προγράμματα για την προστασία της φύσης, ώστε να γίνεται περισσότερο πρακτικά

Επίσης, υποστηρίζει συστηματικά το έργο των εκπαιδευτικών με

- την άμεση και καλύτερη επικοινωνία,
- την παροχή κατάλληλου εκπαιδευτικού υλικού, που γράφεται από εκπαιδευτικούς,
- τη διοργάνωση επιμορφωτικών σεμιναρίων,
- τη δημοσίευση καινοτόμων δραστηριοτήτων,
- τη χρήση όποιου μέσου προωθεί την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και προάγει το έργο της.

Τα ενυπόγραφα άρθρα αντιπροσωπεύουν τις απόψεις των συγγραφέων και όχι αναγκαστικά της Εταιρίας.

Το φωτογραφικό υλικό προέρχεται από το αρχείο της Ελληνικής Εταιρίας Προστασίας της Φύσης και των συνεργατών της, εκτός εάν σημειώνεται διαφορετικά.

Μοιραστείτε μαζί μας τις σκέψεις, ιδέες και προβληματισμούς σας.

Αν θέσετε να δείτε δημοσιευμένες τις δραστηριότητές σας, τις σκέψεις σας και τους προβληματισμούς σας, ιδού το βήμα που θα σας δεχτεί και θα αξιοποιήσει τη δημιουργική και πρωτότυπη δουλειά σας.

Περιμένουμε και επιθυμούμε τη συνεργασία με σας, τους μαθητές, τους εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων, τους ειδικούς επιστήμονες, τους ευαισθητοποιημένους ανθρώπους.

Τηλεφωνήστε για πληροφορίες στο 210-3224 944, και στείλτε το κείμενο σε ηλεκτρονική μορφή στη διεύθυνση: education@eepf.gr

www.eepf.gr

